

13de Aarg.

1882.

23de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

31te Marts — 6te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejelende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.**

Bil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paa lidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landslege J. Q. Taylor garanterer Enhver en tynd og omhyggelig Udførelse af alt til Jaget henhørende Arbejde for moderat Betaling. Spectel Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Lænder. Alle Guldfoldninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm

sælger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olje, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store, lige over for Postofficeet,
11h

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

13de Marg.

31te Marts 1882.

6te Hefte.

Skovduen.

(Fortælling af N. Fries.)

Første Kapitel.

Med Gjøssene.

Der hvor Bækken, som rinder gennem Landsbyen gjør en svag Bøining, saaledes at dens Bover hindrede i Lobet kaster sit Skum høit iveiret, der hvor de smukke Bækkekanter, der om Foraaret er overfaaet med Tusindstjøn og Nogleblomst, svagt høiner sig, netop der ligger en liden hvid Stue med graat mosbegrøet Galntag og smaa lave Vinduer, hvis Ruder, brændte af Solen, stife i mange Farver.

Foran den halvt aabentstaaende Dør overgiver en Flok lyslokkede og rødkindede Børn sig til sin glade stoiende Leg, som fast intetstags Veir formaar at forstyrre.

Den lille Landsby, som denne Stue tilhører, ligger langt borte fra den store Landevei, og selve Stedet hvorpaa den er bygget, kaldes „Lilleengen“.

Det er Onsdagen i den stille, hellige Uge eller Dagen før Eskjærtorsdag, og Paaften falder dette Aar ind i Slutningen af Marts. Siden Palmesøndag har Veiret været varmt, men hist og her skimter dog endnu mellem Skovtrættet og Gjerderne nogle Suedrivers frem.

Vaaren er dog i fuld Fremrykken. Piletræerne ved Bækken staa prydede med sine hvide Frobuske, der glindse som det skjønneste Atlas. Disse Pile og Seljetræernes bløde lodne Blomsterklaser er en stor Glæde for mange Børn, der lege med dem og kalde dem Gaasunger, med hvilke de ogsaa have en vis Lighed. De grønnende Bækkekanter med sine utallige Vaarblomster prunke i brogede Farver.

Gjennem den stille, klare Vaarlust lyde Kirkeklokkerne fra det høie Taarn, som med sin ranke stiferklædte Spids er Byens fornemste Prydelse. Paaafsehtiden ringes ind. De legende Børn staa for et Dieblit stille, da de første Klokketoner lyde over Eggen.

I den lille hvide Stue paa Lilleengen sidder Dagarbeiderens Hustru slittigt sjsjelsat med at sy eller rettere med at stoppe og lappe; thi hendes syv smaa Børn, hvoraf den ældste blot er tolv Aar gammel, forstaa kun altfor vel at holde Moderens slittige Hænder i Bevægelse. Paa Grund af en særskilt Begunstigelse af Forvalteren paa Godsset har hun faaet denne Dag fri; thi ellers kan hun til Udførelse af al den Gjerning, der venter hende i Hjemmet, kun gjøre Regning

paa de sildige Aftentimer efter Hjemkomsten fra Arbeidet paa Herregaarden og Søndagene. Ja Søndagene; thi mangen Gang har hun været nødt til at forrette et og andet Arbeide om Søndagen, hun, som dog efterat være hjemkommen fra Guds Hus saa gjerne har villet holde Høitid med Mand og Born. Dette Søndagsarbeide har forskaffet hende megen Betyrning og Hjerteuro, men Godeieren og Forvalteren brude sig lidet om en fattig Daglonnerss Hustru, og hendes egen Mand har blot leet ad denne Uro.

Men idag, som allerede nævnt, havde hun faaet Frihed for at sætte sin lille Grethes Klæder istand, den ældste af Børneflokken, som imorgen skal i Tjeneste paa Døreflampen. Ak, hvor megen Omsorg, hvor mange Studeringer har Pigens lille Udstyr kostet den fjære omhyggelige Moder! Hvor ofte har hun om Morgenerne under Vandringen til Herregaarden og om Aftenerne paa Hjemveien overtænkt, om det skulde blive hende muligt at skaffe tre Stykker Linned til Barnet, eller om hun maatte lade sig nøie med to! Hvor slittigt har hun i de lange Vinteraftener spundet den Uld, hun har faaet af begge sine Faar og derved overregnet, om vel ethvert af Børnene kunde faa et Par Søndagsstrømper! Om Hverdagene springe de naturligtvis, naar Aarstiden tillader det, barbenede.

Det er et vigtigt Tidspunkt i en Moders Liv, naar hendes ældste Datter skal tiltræde sin første Tjeneste, skal første Gang ud blandt fremmede Mennesker. Pigen skal nu indtræde i den nederste Klasse af Livets Høistole. Grundvolden skal nu lægges til hendes fremtidige Vel eller Ve, og hvor alvorlig maa derfor Moderhertet prøve og undersøge, i hvilken Væremesters Haand hun overlader sit Barn!

Dette har ogsaa „Mor Schröder paa

Lilleengen“ gjort og var nu meget taknemmelig i den Overbevisning, at hendes Grethe skulde komme i gode Hænder. Bondefonen paa Døreflampen var nemlig ikke alene bekjendt som en god og meget flink Husmoder, i hvis Hjem Orden og Renlighed herskede, men hun havde ogsaa med et ægte kristeligt Sind Omsorg for Børn og Tjenestefolk; thi hun bestræbte sig for i alle Henseender paa Vandringen gennem Livet at være tro mod sin Herre og Gud, hvem hun tjente som alle Herrer's Herre.

Bed Sider af den slittige Husmandskone stod en Bugge, hvori det yngste lille Barn slumrede, og ved Buggen sad Grethe strikkende paa en grov Uldstrømpe, medens hun med den ene Fod holdt Buggen i en sagte, gængende Bevægelse, for at Lillebror ikke skulde vaagne og lægge Beslag paa Mamas Tid, der var fort nok tilmaalt alligevel.

Det er stille og hyggeligt derinde i Husmandsstuen. Eftermiddagsfolens Straaler faldt ind gennem Vinduet og lagte paa det hvide Sand paa Gulvet, og Maanedsrøsen saa meget lykkelig ud, der den stod i Solstunnet i Vinduet og spredte sin yndige Duft over Stuen. Paa Grethes Strikketoi faldt en Taare — og saa atter en. Moderen saa op; hun spurgte ikke om Aarsagen til disse Taarer; thi den var hende vel bekjendt: Barnet skulde jo sige Farvel til Faderhuset, og tung maatte Afskeden blive, som enhver Stilsnitsje fra dem, man elsker.

„Barn“, sagde hun tilsidst, „græd ikke mere; du ved, det kan jo ikke hjælpe. Dersom din Fader og jeg havde gjort som saa mange andre, maatte du allerede for to Aar siden været ude for at tjene, men vi vilde saa gjerne, at du først skulde lære at læse og skrive, samt kunne Katekismusen, og den kan du jo, Grethe? Hvorledes lyder til Exempel det fjerde

Bud med dets Befaling og Løfte? Sig mig det, saa maatte du komme paa andre Tanker!"

Dg Grethe begyndte lydigt, først afbrudt af Hullen, men snart med mere Ro og klarere Stemme at læse Budet op, og da hun sluttede med disse Ord: „holde dem i Ere, agte, elske, adlyde og tjene dem" — da rullede vel endnu langsomt en Taare ned over det runde Barneansigt, men det var ogsaa den sidste, og modigt greb de smaa, til Arbejde og Nøie allerede saa tidligt vante Hænder atter de blanke Strikkpinder, som glindse i Solkinnet.

„Ja", gjentog Moderen, „du faar det nok godt paa Dørekampen; Gaarmandskost er noget andet end Husmandskost. Flæsk og Klumper (et Slags simple Melbol-ler) vanker der nok hver Dag."

Pigen løstede sine store, blaa Dine op og saa forundret, næsten bebreidende paa Moderen, men sagde intet. I sit stille Sind undrede hun sig dog over, hvorledes Moderen kunde tænke saaledes; thi hun vidste med sig selv, at hun gjerne vilde bortbytte alt Flæsk og alle de Klumper, som kunde findes i hele Landsbyen mod et Stykke tort Rugbrød, som hun fik tage af Moderens Haand og spise det sammen med sine Sødsfende i Græsset derhenne ved Bækken. Ja, Barnet taug; thi hun havde lært det fjerde Bud af Hjertet og ikke blot udenad, som er saa almindeligt med saa mange andre. D, at dog ethvert Barn, ligesom Grethe, vilde lære det fjerde Bud af Hjertet, hvor mange Angerstaarer vilde der flyde mindre — og meget mer Betsignelse blive udsaaet for Livet.

Da høstes pludselig Larm og Skrig. Moderen vilde gjerne endnu have tilføiet mangt et Ord for at gjøre Afspæden mindre smertelig for Pigen, men dette blev nu umuligt; thi hele Børneskollen, Gut-

ter og Piger, styrkede alle i vild Fart ind og raabte med en Mund: „Gaasen har klæftet, Gaasen har klæftet!" Gaasen, dette saa vigtige Medlem af Husdyrene hos en Husmandsfamilie, havde endelig udklæftet sine første Æg.

Ja det var en Nyhed, som havde stor Interesse, en Hændelse, for hvilket alt andet maatte sættes tilside. Gaasen paa Lilleengen var nemlig denne Aar ualmindelig sen af sig, længe efter sin sædvanlige Tid. Da alle Naboererne kunde berette, at de havde givet sine Gjæs saa og saa og saa mange Æg at klæfte, som disse med rosværdig Iver rugede over og beregnede Tiden, naar deres Forhaabninger kunde gaa i Opfyldelse, saa vaggede derimod Gaasen fra den lille hvide Stue Dag efter Dag sin Gaasegang utrættelig ned til Bækken og anstillede der de muntreste Svømmeøvelser, som om den aldeles ikke havde alvorligere Pligter at tage vare, og som om hun ikke brod sig det mindste om sine Æg derhenne i Nedet. Dg dog havde hun havt Erfaring i dette Stykke og var hidindtil altid bleven rosende omtalt for sit gode Forhold med Hensyn til at ligge paa Æg.

„Se saa ja!" udraabte Moderen, idet hun hurtigt reiste sig. „Har det varet saa længe, kunde det gjerne have varet en Dag til! „Hvormange Unger er der?" spøiede hun til og vendte sig om til en liden Gut ved Navn Kristian, som stod paa en meget fortrolig Fod med Gjøskene, saaledes at de endog brugte at spise af hans Haand. Denne ophyste da, at han allerede havde seet sex smaa Gaasunger.

Ja, Kristian havde regnet rigtig: sex var udklæfede, og flere Æg var endnu tilbage. Æggestallene blev borttagne af Nedet, og Mor Schroder samlede forsigtig de sex smaa gule Gaasunger op i sit

blaa Forflæde (for at Mor Gaas, der ikke omhyggelig nok beregnede sine Bevælgelser, ikke skulde komme til at stæde dem) og bar dem ind i Stuen. Her tilberedte hun i Buggen ved sin egen lille Guts Fodder en varm Plads til de smaa Nyankomne. Hun vidste vel, hvor vigtigt det var, at alle Eggene blev udflækkede, og at derefter hele Kuldet blev holdt ilive, thi hun behøvede mange Puder til alle sine Smaa.

Det øvrige anbefroedes til Kristian, som ogsaa bar sig meget forstandigt ad, idet han Tid efter anden med trinnsferende Mine kom bærende med en ny Gaasunge, og saa atter en ny, som han lagde til de først ankomne sex. Om Aftenen da Faderen kom hjem fra Dagarbeidet paa Herregaarden, skyndte hele Børnesloffen sig at ile ham imøde og forkyndte allerede paa lang Afstand det glade Budskab, at de nu havde femten Gaasunger.

Tidlig den følgende Morgen eller Kløkken henved sex vandrede Moder og Datter fra den hvide Stue ved Bækken op til den store smukke Bondegaard Øvrekampen. Faderen havde allerede Kløkken fem begivet sig paa Dagarbejde; thi Skjærtorsdag betragtedes dersteds blot som en halv Helligdag, endstjont vistnok Gudstjeneste og Altergang blev afholdt. Hans Afsted fra Grethe havde været kort og kold; han havde blot saqt hende, da han gik, at hun maatte opføre sig vel og ikke bringe Skam over hans Hus; derpaa havde han raft hende Haanden, og BARNET aftørrede med smertelige Følelser en Taare. De smaa Søskende sov endnu, blot Kristian var fulgt udenfor Stuedøren, hvor han blev staaende igjen med Hænderne i Bygelommerne og stirrede drommende ned i den stummende, bortilende Væf. Han tænkte, at næste Aar kommer vel Turen til ham.

Hurtigt gik Moder og Datter fremad i den friske Vaarmorgen. Det havde om Natten frostet lidt paa, men nu skinnede Solen saa varmt; i Træer og Buske kvidrede Fugleskarer, og Lærkerne svævede jublende mod den blaanende Himmel.

Det var umiskjendeligt, at de to, som gik der, var Moder og Datter. Simpel, men hderst renlig, var begge Klædedragt; det jamme Slags grove hjemmevævede Toi i begge Kufte og Stjort, samme Snit paa Klæderne, de samme raske Bevælgelser, den samme sikre frimodige Holdning, der rober Tillid og Fremserd.

Med Venlighed og Godhed havde Bondekonen paa Kampen foreslaet, at Grethe skulde komme did allerede før Paaaftehoitiden, endstjont der endnu ikke fandtes noget for hende at gjøre, thi Gjøesene skulde først efter Helligdagene ud paa Marken. Hun syntes, det kunde være godt, at Pigen kom nogle Dage tidligere, for at de gjensidig kunde lære hinanden nærmere at kjende.

Det var Skik og Brug der i Egnen, at Husmandsfamilierne fik lade deres Gjøes og Gaasunger følge med Husbondens, hvorfor denne, i Erstatning herfor om Høsten beholdt det halve Antal af Gaasungerne. Dette kaldte man „Halvpartudfodring“. Paa denne Maade kom der en stor Hjord, ofte flere hundrede sammen. Over en saadan Gaas-hjord skulde nu Grethe føre Hjrdespiret.

Moderen tænkte under Vandringen paa, hvor god Gretthes tilkommende Madmoder var, som lod Pigen komme før Høitiden, og til Slutning, inden hun skiltes fra hende, gav hun hende nogle gode, styrkende Formanings- og Trøstevord. Hun var blødhjertet denne Moder og nærede en, i Forhold til sin Stand og Opdragelse, usædvanlig Omhed for sine Born, hvilte Følelser disse ogsaa

paa det hjerteligste gjengjældte og skulde gjerne have gaaet gjennem Fld og Vand for Moderen.

Skilsmisjeiebliffet var kommet. Hun lagde sin ene Arm om Barnets Hals — med den anden bar hun endnu Blyten, som indeholdt Grethes lille Forsyning med Klæder — og sagde :

„Barn ; Herren velsigne din Indgang og Udgang ! Glem aldrig, hvad jeg saa ofte har sagt dig, at Hans Dine vogte paa dig, hvor du gaar eller staar, og at Han holder sin Haand over dig, enten du vaager eller sover. Dersom du i al din Tid trolig erindrede dig dette, saa vil du ganske vist blive lydlig og villig mod dine Husbondsfolk og tjene dem retsaffent. Hos fremmede Mennesker kan du vel ikke i alle Henseender saa det som i dit Hjem, hos din Moder ; og dette er godt ; thi det er nødvendigt tiide at vende sig til denne Skilsmisje, som jo engang maa komme. Gaar ikke alt efter dine Ønsker, saa vær fornoiet alligevel, selv om du skulde komme til at lide Uret — hvilket dog neppe kan hændes hos Konen paa Dvrekampen, omendstjont vi jo alle feile i mange Stykker. Men endog i dette Tilfælde, om det skulde indtræffe, at du led Uret, saa bør du fordrage det med Taalmodighed ; thi det er bedre at lide end at gjøre Uret ! Tænk ogjaa paa dette : „Den, der vil leve og se gode Dage, han maa styre sin Tunge !“ Saaledes sagde altid min Mormor, at det staar saa i Skriften. Selv har jeg ogsaa erfaret, at ingen er kommen i Ulykke ved at tie og være stille, men at unyttig Snak og Sladder har bragt meget ondt ind i Verden. Men fremsfor alt maa du være flittig i Bonnen, i Særdeleshed Morgen og Aften. Du erindrer vel det Sprog, som jeg lærte dig igaarastes, inden du faldt i Sovn ? Hvorledes lod det ?“

Grethe havde allerede længe maattet give sine Lærere frit Løb, nu trykkede hun sig tæt ind til den elskede Moder og hviskede med neppe hørlig Stemme : „Befal Herren din Vej og haab paa Ham. Han skal gjøre det !“

„Se saa, nu ere vi fremme,“ sagde Moderen, da de i det samme stod foran den brede Gaardsport, som førte ind til Bondegarden. „Vent lidt, at jeg kan saa se, om du ser rigtig ordentlig ud !“ Og nu lod hun endnu engang et prøvende Blik glide hen over sin Grethe, rystede Stovet bort, som havde fæstet sig ved Kjolen, traf Halsstorklædet tilrette og glattede paa Haaret, der var kommen lidt i Vildrede. „Saa gaa i Herrens Navn !“ sagde hun, hvorefter de hurtigt gik op mod Hovedbygningen og tog Veien mod den Side, hvor Kjøkkendøren var.

Dvrekampen var, ligesom alle Gaarde deromkring en Forpagtergaard, der var bortforpagtet for en vis bestemt Tid, saaledes at Godseieren hvert femte Aar kunde ophæve Kontrakten med sammes Bruger. De store Ubehageligheder, som saadanne Forholde i Almindelighed medfører, idet Gaardbrugerne ikke ret kan føle sig sikker og hjemme ved sin egen Arne, føltes ikke saa meget her, thi den Slægt, som nu beboede Dvrekampen, havde i umindelige Tider forpagtet Jorden, Søn efter Fader, saaledes at flere Slægter vare opfostrede der, som om det var en uopsigelig Ndelsgaard.

Det var en stor og prægtig Gaard. Baaningshuset var for nogle Aar siden nyt opført, samt bygget og udstyret med en for Bondegaarde usædvanlig Smag og Omhu.

De frugtbare Marker, som omgav Husene og Gaardspladsen, var indhegnede med Hækker af Haketorn, og Kreaturerne af fortræffelig Race stode saa

glindsfende og vel fødte i Baggaarden, der paa begge Sider var omgivet af Lade- og Udhusbygninger. Foran Hovedbygningen var en indbydende, meget vel dyrket Have med gamle og unge Frugttræer. Det Behageligste og Smukfeste var dog Gaardens frie Beliggenhed med dens vidt udstrakte og rigt afvejlende Udsigt.

Landshyen med dens høie spidse Kirke-taarn laa nede i Dalen, som paa alle Sider omsluttedes af Høider. Paa en af de største af disse laa Dorekampen, og deraf havde den sit Navn. Hvor hyggelig og rolig saa den ud i Sommeraftens Stilhed denne By med sine Landgaarde og Husmandspladse i Nærheden og dens lille Kirke i Midten! Man kunde oppe fra Høiden saa godt overstue alle Højene dernede, se, hvorledes der vrimlede af Børn, Duer og Høns. Løstede man Blikket høiere, kunde man i det Fjerne (ved Horisonten), se det blaanende Hav, paa hvis Overflade mangt et hvidt Seil søvtede frem.

Her havde den nævnte Bondefone boet lige fra sin Barndom; thi Manden var ved Giftermaalet med hende kommet i Besiddelse af Gaarden, og Guds Velsignelse havde hvilet over alt, hvad hun havde foretaget sig. Alger og Eng gav ethvert Aar sin rige Høst, Træerne sin Frugt; af Mælk og Smør havde hun Overflod, og hendes Høns værpede næsten hele Vinteren igjennem. Over Mangel paa Tjenestefolk havde man aldrig hørt hende klage, og hendte det en og anden Gang, at en uordentlig stjødelsløs Pige eller usorstammet Gut kom der i Huset, saa bleve de ganske anderledes, inden de efter et Aars Forløb eller to fløttede dervfra. Hendes største Skat i Verden var dog en frisk munter Børneskaf, Gutter og Piger, allesammen raske. Med den Yngste paa Armen gif hun

Grethe og hendes Moder imøde, da disse undseelige og nolende traadte ind af Skjoffendøren. Hun var endnu ung og vakker den høie smækre Kone, endssjønt hun bar sit spvende Barn paa Armen. Hendes Kinder var runde og fyldige, Haalet brunt, tykt og glindsfende, og de mørke, kloge Dine lysle af Godhed og Velvillie. Hendes hele Personlighed tilkjendegav, at hun ret forstod at udfylde sin Plads.

Husmandskonen overgav nu sin Grethe til hende med den Ytring, at hun ret af Hjertet onskede, at denne maatte være istand til at opfylde sine Pligter saaledes, at hendes Madmoder kunde blive fornøiet med hende; og ligesom en Fortsættelse af hvad Moderen havde sagt til sit Barn, lagde Bondefonen sin Haand paa hendes Skuldre med de Ord: „Herren velsigne din Indgang i mit Hus, Barn, da skal nok alt gaa godt!“ Hun sagde dette med et saadant Alvor og inderlig Tillidsfuldhed, at enhver, som horte derpaa, uvilkaarlig maatte tænke: „Jo, det vil visseelig gaa godt!“

De skønne Helligdage, som nu oprandt, var Begyndelsen til et nyt Liv for Grethe. Madmoderen tog hende med sig til Kirken, hvor hun fatte Grethe paa den ene Side af sig paa Bænken og sin egen lille Datter paa den anden, og til og fra Kirken gif begge Smaapigerne Haand i Haand. Paa Hjemveien overhorte hun Børnene om Prædikens Indhold for at komme efter, hvor meget de havde hørt og forstaaet deraf, og da hun fandt, at Grethe havde været meget opmærksom, roste og opmuntrede hun hende. Den erfarne fristeligsinde Kone vidste vel, at dersom man ikke fra Barndommen af gav Agt paa Ordet, saa vilde man heller ikke i en mere fremskreden Alder gjøre det.

„Gjæssene maa ud ogsaa om Søndag

gene", sagde derpaa Madmoderen, „men det vilde være alfor galt, om du derfor ikke hele Sommeren skulde komme i Kirken, og derfor skulle I begge stiftes ad, saaledes at Iise jæter hveranden Søndag, medens du er i Kirke. Jeg kjender min lille Pige og ved, at hun vist gjerne vil gjøre dette."

Men lille Iise saa først en Smule forundret og misfornøiet ud over dette Forslag; dog Moderens gode Tro til hendes Tjenstvillighed og varme Hjerte forandrede strax hendes Ansigts Udtryk, og hun nikkede ventligt sit Bifald.

Grethe sølte sig ved alt dette saa let om Hertet; vistnok var hun, naar hun tænkte paa den lille Stue der nede i Daalen, som en nylig omplantede liden Blomst, hvis Blade vil visne; men Blomsten var flyttet over i en varm og rig Jordbund, hvor den snart skjød friske, kraftige Stud.

Tirsdagen efter Paaske pleiede de fremmede Gæs at blive afleverede, og disse blev da modtaget af Madmoderen og Grethe. Da var der en Piben og Strigen i Gaasehuset af alle de smaa gule Unger og de gamle Gæs. De snadrede og løb omkring, som om de var meget misfornøiede over at være bortførte fra deres Hjem. Om Aftenen regnede Grethe over, hvor stor den besjædede Hjord var, som hun skulde passe og beskytte, og befandtes der at være hundrede og tyve Stykker med smaa og store. Da dette var gjort, raabte Madmoderen Grethe ind i Kammeret for at tale med hende om et og andet.

„Her", sagde hun, „har du en Strømpe at strikke paa, som du skal have med dig for ikke at gaa hele Dagen ledig, medens du jæter; ja strikke kan du vel? Hver Aften naar du er kommen hjem, skal du vise mig, hvor meget du har strikket den Dag, og for at du kan faa Lyst til at være saa meget slittigere, skal du strax

faa vide, at begge de første Par skal tilhøre mig, men høert tredje Par, du strikker, forærer jeg dig. Her har du ogsaa en Katekismus og en liden Bog med Bibelsprog; i den første staar de fem Parter og i den sidste mange skønne Sprog og smaa Vers. Heraf maa du lære noget hver Dag, og om Aftenen overhører jeg dig for at se, hvad du kan; du maa tro, at jeg skal blive en rigtig Skolemester."

Taknemmelig og lykkelig saa Grethe med sine vakre blaa Vine op mod sin Madmoder; hvor tydelig sølte Barnet, at denne mente det godt, ja meget, meget godt med hende.

Den følgende Morgen allerede mellem fire og fem forte den lille Gaasepige sin Hjord ud paa Marken eller det Brakland, hvor de skulde være. Denne laa ikke meget langt fra Gaarden, men for Gæsene behøvedes der en halv Time for at naa derhen. Det Stykke Brakmark, som Gæsene dette Aar var anvist, laa paa den høiest beliggende Del af Gaarden Dvreflampen, og herfra kunde man se milevidt omkring over Bjerger og Dale, Skove og Marker. Henvende smuk var Udsigten over det store blaa Hav, hvis hvide skumtoppede Bølger man tydeligt kunde skjelne. April viste ogsaa dette Aar, at den er meget lunefuld og vil have sin egen Villie; thi Hagl og Sneffurer drog frem over Landet, og oppe paa Høiden, hvor Grethe og Gæsene holdt til, var ingen Beskyttelse at finde, saalænge Hæfte og Buste stod uden Lov. Den lille Gaasevogterke og de, hun skulde beskytte led derfor en Tid temmelig ondt, og mange af de smaa gule Kræ frøs saaledes, at de satte Livet til. Grethe selv holdt sig dog tappert.

Men siden, da det endelig blev rigtig Vaar og Varme, hvor herligt var det da deroppe paa Høiden! Midt paa den

aabne Mark var en temmelig stor Høi, som paa den ene Side var dybt udbullet, fordi man derfra hentede Grus og Fyld paa Veiene. I de ujevne, stenede Straaninger af denne Høi var utallige Hul, i hvilke Svalerne byggede sine Neder, hvorfor der bestandig slagrede en Skare af Smaaafugle omkring Høiens Top.

Dette var rethets Indlingsplads, fra hvilken hun ogsaa bekvent kunde overskue sin spredte Hjord. Der havde hun saadan Fornoielse af at betragte Svalernes pilsnare Flugt, af at høre den eiendommelige skarpe Lyd af deres Vingeslag; derfra lod hun sine Blikke svæve omkring over hele Egnen og allerhelst ud over det hvide Hav; ja, hun kunde ganstke fortabe sig i Bestuelsen af dets bevægelige blaa Overflade. De hvide Skyer steg ligesom op af dets Skjød, Skibe kom og gik, dukkede op og ned ved den fjerne Horizont, og lig glindsende Punkter svævede Maagerne over Vandet, snart pilsnart sænkende sig ned mod dets Overflade, snart ligesaa hurtigt løftende sig op mod Himlen. I saadanne Timer blev Barnets Sjæl gjennembævet af hellig Andagt; hvor umaadeligt stort, hvor henrivende skjønt var ikke alt dette! Hun syntes blot svagt at kunne fatte det og boiede sig dybt for Ham, som havde skabt det alt sammen. Hun havde faaet en Text til den Harmoni, hvormed den synlige Verden havde opfyldt hende, hun havde fundet høie, evige Ord til disse Chor, som med tusinde Stemmer lod omkring hende i Skabelsen — de stode skrevne disse Ord i den lille fordringsløse Bog, som hendes Madmoder havde givet hende. Der læste hun:

„Jeg er Herren din Gud; du skal ikke have fremmede Guder for mig!“ og „jeg tror paa Gud Fader almægtigste, Himmels og Jordens Skaber!“ Der læste hun ogsaa:

„Himlene fortælle Guds Ære, og den udstrakte Befæstning forkynder Hans Hænders Gjerninger.“

Og alt dette stemte saa vel overens med den store, skønne Verden, som laa udbredt for hendes drømmende, forstende Blikke! Var det skjønt derude paa Marken med alle de Tanker og Følelser, som Guds store, delige Natur opvakte i hendes sølsomme, barnlige Hjerter, saa var det derefter ikke mindre behageligt om Aftenen at komme tilbage til det hyggelige Hjem. Grethe havde Ordre til at vende hjem fra Marken ved Solnedgangen, og hun behøvede ikke at frygte for, at hendes Klokke gik galt; thi hun rettede sig alene efter det store Verdensuhr, som altid gaar rigtigt.

I Umindelighed var Aftensmaaltidet tilende, naar den lille Fæterpige kom hjem, og Husets Indvaanere sad da ofte paa Benken under de store Lindetræer og nød Synet af den pragtfulde Solnedgang. Deres Ansigter belystes da af den glimrende Aftenrøde, men Husmoderens Ansigt straalede i Særdeleshed af Godhed og Venlighed, naar hun allerede paa lang Afstand tilraabte Grethe sit hjertelige „Godaften“ og fortalte hende om den delige Aftensmad, som for hendes Skyld blev holdt varm paa Skorstenen. Det gjorde den elstørdige Husmoder ondt, at Fæterpigen ikke kunde faa deltagelse i Middagsmaaltidet i Hjemmet, men maatte leve af Ristebrod, og derfor tillavede hun altid et saa meget bedre og rigeligere Aftensmaaltid til hende. Efterat Grethe havde spist, kom hun renvasst og hjemmet ud til de andre, men gik dog allerførst med sit Strikketoi og sin lille Bog hen til sin kjære Madmoder. Denne saa da efter, hvor langt det led med Strompen og aabnede derefter den lille Bog. Med sammenfoldede Hænder oplæste Grethe med klar

og tydelig Stemme det Stykke, hun den Dag havde læst af Guds Ord, hvorunder Madmoderen som oftest lagde sin Haand paa det lyslokkede Hoved og i sin ukunstlede Fromhed tilfoiede et eller andet Ord. Over dette smukke, levende Billede udgjød Aftenrødens Guld sit rødmeende Skjær fra den vestlige Himmel.

Den lille Gaasevogterfles saa ubemærkede Liv havde dog ogsaa sine Afvejlinger, sine Fristelser og sine Kampe! Det var en kjølig, taaget og mørk Junitag; Regnen faldt tæt og sagte ned fra den skyndhjulende Himmel, og Madmoderen havde om Morgenens, idet hun brød op, sagt hende, at dette var netop et Veir, hvori Røven pleiede at gaa ud paa Rov, og at hun endog saa her fra Gaarden havde seet Røvungerne lege. Som en Advarsel for Grethe foiede hun til, at disse listige Dyr var overmaade begjærlige efter Gaasungesteg. Men Grethe, som rustede sig med en dngtig Gasfjelsjep, mente med fuldkommen Tillid til sig selv, at hun nok skulde vide at jage den nedrige Rover paa Flugt.

Da hun var kommen til det sædvanlige Opholdssted for sin Gaaseflok, slog hun sig ned under nogle beskyttende Buske, der stod paa Kanten af en fremspringende Jordvold, og sad flittigt strikkende paa sin Strømpe. Regnet formaaede ikke at trænge igjennem det tætte Løvværk, som saaledes fuldkommen beskyttede denne lille Plads.

Da raslede det i Løvet over hendes Hoved; et andet Barneansigt titter frem mellem Grenene, og en Røst raaber hendes Navn. Grethe saa op og gjenkjendte Bøverens Dorthé, der var antagen til Gaasejæterske paa Gaarden Stenhof og nu vogtede sin Hjord paa en tilgrændsende Brakmark.

Begge Pigerne var forøvrigt ikke meget gode Venner, thi Dorthé var et tro

Afbillede af sin Moder, og denne var et af det Slags Mennesker, som ikke lader noget andet være i Fred end en hvirvende Røvehest eller et glødende Jern, og hendes Tunge var, som Apostelen Jakob siger, ligesom en Jld, der antænder en stor Skov.

For Dorthé blev Tiden i Almindelighed lang, og mere end en Gang havde hun derfor forsøgt at lokke Grethe ind i en Samtale eller nogen Slags Leg, der kunde forforte den. Hidindtil var dette imidlertid ikke lykkets; thi sidstnævnte gav sig altid Udseende af, at hun ikke forstod eller hørte hendes Opfordring, men nu var Dorthé kommet saa nær ind paa sin lille Naboerske, at denne ikke kunde slippe fra hende. Og hvor meget havde hun nu at berette, at spørge om, at le af! Ja, det tog aldrig nogen Ende! Saa havde Dorthé sidst Lordagsaften været nede i Bøen hos sine Forældre, som ogsaa boede ved Lilleengen, ganske nær den hvide Stue, hvor Gretthes Tanker saa ofte var i Besøg. Dorthé havde seet Gretthes Søstende lege ved Bækken, havde ogsaa selv været med i Legen og talt saa meget med dem. Alt dette fortalte hun saa listig, at Grethe var lutter Dre, ihvorvel hun ikke ophørte at strikke. „Til sidst“, vedblev Dorthé, „kom din Moder ud og blev saa glad ved at se mig og saa høre noget fra dig. Saa gav hun mig ogsaa en Hilsen med til dig, noget meget morsomt, som du vilde blive saa glad over, naar du faar høre det, men det har jeg ikke isinde at berette dig, uden du kommer over til mig og sætter dig ved Siden af mig, at jeg rigtig kan se, hvor glad du bliver. Skynd dig nu, du kan saa let krybe igjennem; her paa denne Side er bare et Par Buske iveien, som jeg skal boie tilside for dig.“

Grethe saa ganske forstrækket paa det

snakkesyge Barn, thi blandt andet, som Madmoderen havde forbudt hende, var netop det at krybe igjennem Hækken ind paa en andens Mark. Inderlig gjerne vilde hun vide, hvad det var for en Hilsen, Moderen havde sendt hende, og som ovenijobet skulde være saa morsom, men alligevel sagde hun: „Nei, jeg tør ikke komme over til dig; der kunde hende Gjæssene noget, medens jeg er borte. Kjære Dorthé, sig det alligevel!“

Men denne krob ned paa den anden Side af Hækken igjen og forsvandt, idet hun raabte:

„Din Tosse; tro ikke, at jeg siger det, dersom du ikke kommer; se bare til at frynde dig!“

En Tid sad Grethe og overlagde i Stilhed, hvad hun skulde gjøre; det sine Dugregn vedblev uafbrudt; Gjæssene gik alle saa rolige og nappede de Græsstraa, som behagede dem bedst; der var ikke den ringeste Grund til at frygte nogen Fare. BARNET tænkte: „om to Minuter er jeg her tilbage igjen, og i denne Tid kan jo ingen Ting hende!“

Hurtig og behændig klatrede hun op ad Kanten paa den Jordvold, ved hvilken hun sad, og saasnart hun stal sit Hoved op paa den anden Side af Buskene, tilraabtes hun velfommen af Dorthé, som nu stod paa sit eget Territorium og ventede. Hun rakte den ene Haand imod hende, idet hun med den anden hoiede Grenene af Hækken tilside, medens Grethe smuttede ind. Saa var hun da paa et forbudt Sted; hun vidste neppe, hvorledes det var gaaet til.

„Er her ikke vakkert?“ spurgte Dorthé og pegte paa en Græsbænk, som hun havde bygget under nogle Buske og anlagt et lille Blomsterkvarter foran. De øverste Toppe af Buskene havde hun boiet og bundet sammen, saaledes at man sad ganske som i en Lovsal. „Slaa dig

nu ordentlig ned“, vedblev hun. „Bænken er gjort til to, thi jeg har længe ventet paa dit Besøg, endstjønt det har seet ud, som om du aldeles ikke har villet vide noget af mig.“

Men Grethe var meget urolig; hun folte sig som en Soldat, der har forladt sin Post. Den høie tætte Hæk forekom hende som en uoverstigelig Skillemur mellem hende og Hjorden. Indstændigt bad hun derfor om at Dorthé, ifølge sit Løfte, vilde lade hende saa høre de Hilsener, hun havde til hende fra Moderen. Men dette var aldeles ikke overensstemmende med Dorthés Plan, som vilde have Selskab længst mulig til at fordrive Kjedsomheden. Hun snakkede derfor en Del, snart om et, snart om noget andet og foreslog tilsidst, at de skulde synge en Sang eller lege en Leg. Men da erklærede Grethe, at hun ikke vilde vente et Dieblik længer, og dersom Dorthé ikke nu strax vilde overbringe hende de omtalte Hilsener, saa fik hun beholde dem for sig selv.

I det samme hortes der fra den anden Side et forfærdeligt Spektakel, og Gjæssene streg saa høit, som de gjorde, da de reddede Capitolium for Romerne.

Grethe blegnede, var i et Dieblik oppe ved Hækken og hovedfulds paa dens anden Side. Men det var for sent! Som om den lumste Middel blot havde ventet paa det Dieblik, da Grethe blev forledet til at forlade sin Post, styrtede han frem, da Pigen var borte og anrettede en ikke ringe Udelæggelse. Slagmarken var blodig, flere Gaasunger laa med afbrækket Hals, og med den største af de gamle Gjæs paa Ryggen travede Tyven meget tilfreds sin Vej. Forstræmt og i Dødsangst styrtede hele Gaasflokken bort fra Marken ad den velbekjendte Vej hjemad, og Grethe fulgte jamrende og grædende efter. Hverken Hjord eller Hyrinde

stadsede, førend de stode hjemme paa Gaardspladsen.

Det var netop under Middagstimen, da Mennesker og Dyr havde sin Hviletime. Regnen var ophørt; Solen brød igjennem Skyerne og belyste Billedet. Hønsene stemte sympatetisk med i Gjøsefenes Strig, men den store Bandhund stod fuld af Forundring og betragtede med uroffelig No den hele Scene. Ja Hønsene, de havde godt for at sole Deltagelsen og strige med de; thi de havde nylig selv oplevet en stor Sorg, en gjen-nemgribende Begivenhed, som de rigtig- nok nu lykkelig havde undergaaet og for-sonet sig med; men deres Sind og Hjer-ter var dog herved endnu aabent for andres Glenbighed, selv om de ikke op-fattede, hvori den bestod. De var nem- lig dette Foraar bleven overflyttet fra sit gamle forfaldne Hønseshus til et nyt; men denne Flytning kunde de ikke for- drage, ikke paa nogen Maade finde sig i. Der, hvor saa mangen af dem, som for- haabningsfuld Klyng, havde stiftet sit Neb ud af Egget og første Gang liget ud i den store vide Verden, der vilde de ogsaa vedblive at verpe og opfylde sine øvrige Pligter i Fred. I fjorten sam- fulde Aftener var der et skrækkeligt Høns- strig paa Gaarden, da Tjenerstabet tog enhver af dem fra Pinden i det gamle Hønseshus og satte dem op paa en lig- nende i det nye. Høist opbragte lod de sig som tunge, døde Klumper falde ned paa Jorden. Paany sat op fulgte en ny Dump ned; og da de vare for vrede til ved Brug af Vingerne at lette disse Redstyrtinger, har de visseelig været meget ubehagelige. Tilfældt flygtede de alle hen i Hønseshusets mørkeste Krog, hvor de stod og skjulte sine Hoveder med en blandet Følelse af dyb Fornærmelse og Trøds. I fjorten Dage gjentog dette Hønsesoprør sig regelmæssig til stor Uer-

grelse for Gaardens Befolkning og ikke mindre Lidelse og Sindsbevægelse for dem selv. Det var derfor til almindelig Tilfredshed og Fornøielse, da hele Høns- flokken den femtende Aften stille og rolig faaes at vandre i en samlet Procession op til det nye Hønseshus og resigneret at sætte sig op paa deres Pinder der. De havde da omsider besluttet at underkaste sig, og derved befandt alle Parter sig bedst.*)

Da den forstræmte Gaasfloks Strig naaede deres Øren, forstod de, at en Sorg havde rammet den. Den være hvilkensomhelst, saa vidste de nu af Er- faring, hvad Sorg var — og derfor skreg de med.

Snart aabnedes Dorene fra alle Kan- ter, og flere Hoveder figede frem. Hus- bonden selv kom ud fra Laaven og løbde sig bag Øret. Han vidste strax, hvad dette Skuespil havde at bethde og vilde netop lade sin lynnende Vrede bryde ud over Grethe, da hans Hustru idetsamme kom ud og lagde sin Haand beroligende paa hans Skulder.

Da den stakkels lille Gaasevogterse blev sin Madmoder var, styrtede hun hen til hende og forsøgte at tale, men kunde efter den hurtige Flugt med Gjøse- fene og for voldsom Gullen ikke faa et eneste Ord frem.

„Nu, nu, kjære Barn“, begyndte Mad- moderen, „sæt dig her paa Bænken! Ræven har været hos eder, det ser man nok, men hvorledes er det gaaet til?“ Ved disse Ord lod hun sine livlige Dine overfare hele Gaasflokkens, som stod i en tæt Klynge paa Gaarden.

„Jeg sagde dig jo allerede idagtidlig, at man i et saadant Veir har mest at frygte af Ræven, du maa ikke have pas- set godt paa.“

Grethe havde efterhaanden berolige

*) Gattiff.

sig saa meget, at hun atter kunde tale og fortalte under mange Taarer den hele Begivenhed saaledes som den var foregaaet.

„Ja, Ja“, sagde Madmoderen, „saaledes gaar det til, ikke alene naar man gjæter Gjæs, men hele Livet igjennem. Tabet af Gjæssene skal dog ikke bedrøve mig, dersom du heraf tager Værdom og Advarsel for hele Livet. Det bliver nok ikke den sidste Gang, kjære Barn, at du fristes til Ulydighed og Utroskab; maatte Gud — ved disse Ord lagde hun sin Haand paa det dybt nedbøiede Hoved — maatte Gud da lade det blive umuligt for dig at komme over Indhegningen, maatte hverken Vold eller List lokke dig over! Glem aldrig i dit Liv Dorthø og Hæven! Og efterat du nu strax har sagt mig hele Sandheden og af Hjertet angrev, at du har været ulydig, saa vil vi for denne Gang tilgive dig; en anden Gang vil du sikkert passe bedre paa!“

Grethe følte sig næsten tilintetgjort ved saa megen Godhed og kjærlighedsfuld Overbærelse og lovede sin Madmoder og sig selv aldrig mer at stige over Gjerdet. Og hun holdt trolig sit Ord — ikke blot som Gaasevogterisse.

Middelstid var kommen; Høststormene var begyndt, Nødderne var modne, og Gaasungerne — de vare fuldvorne.

Konen paa Dvrefampen tilbødte Hver og En Sit og gjorde derved ikke alene Alle og Enhver ret, men gav mer, end hun var skyldig at give; hun beholdt nemlig ikke de bedste for sig selv, og naar Optællingen ikke endte med et lige Tal, saa fik de andre altid Fordelen deraf. Hun pleiede ofte at sige: „At gaa i Kirke spilder ingen Tid; og at give Almisse udarmer ingen.“ Og i Overensstemmelse hermed handlede hun.

Den derpaa følgende Sondag, efterat Middagsmaaltidet var endt, rustede Gre-

the sig til atter at gaa hjem. Hjertet bankede vel heftigt ved Tanken om den hvide Stue med dens Indvaanere og den rislende Bæk, som dansede saa muntert frem, og dog kostede det hende meget at forlade Dvrefampen. Hendes lille Blyt var ikke blot bleven større — tre Par tykke stærke Uldstrømper og mange andre Foræringer fra den godhjertede Bondskone paa Dvrefampen, havde nu Plads i den, — men ogsaa hendes Hjerter var blevet rigere. Hun havde lært at forstaa Budet om at „tjene sine Husbondsfolk, Lyde dem, ære dem, elske og altid have dem for Dinene“; hun havde tillige, takket være den fortræffelige Skolemesterinde, i Aftentimerne under Aftenrodens Belysning lært mangt et skjønt Gudsord, som hun nu bevarede i sit Hjerter.

Da Grethe traadte ind i Stuen for at sige Farvel, tog den kjære Madmoder et vakkert gult Forklæde frem og satte paa hende, idet hun betragtede den unge Pige fra Top til Taa.

„Nu kommer du saa fin og pen hjem“, sagde hun smilende. „Saa stor og brun er du ogsaa bleven, at de vel neppe kjenner dig igjen paa Lilleengen. Og nu, kjære Barn; Herren være med dig! Vi have været meget fornøiede med dig, og det skal jeg sige din Moder. Vær nu rigtig flittig i Vinter og læs dygtigt paa Skolen. Om Gud vil, kan vi da atter med Glæde mødes her paa Dvrefampen, naar Vaaren kommer, og jeg atter har Arbejde for dig. Gud velsigne dig!“

Under mange Taarer takkede Grethe, trykkede endog Husfaderens grove Haand, saa godt hun formaaede det, med sin lille Barnehaand og begav sig derefter paa Hjemveien.

Men for at tilstaa Sandheden, hvilte hendes Dine med et overlykkeligt Udtryk paa det gule Forklæde, og idet hun med

den ene Haand, hvori hun ikke bar Blyten, strog henover det, hvistede hun halvoit: „Hvor vakker, nei hvor vakker det er!“

Da hun kom vandrede den sidste Baining af Veien dernede ved Lilleengen, sit Borne, som legte ved Bækken, Die

paa hende og stod først alle en Stund forundrede og betragtede hende som en ganske Fremmed. Men Kristian, den ældste og livligste i Hoben, gjenkjendte snart Søsteren og styrkede hende jublende imøde med det Udraab: „Det er Grethe, som kommer! det er Grethe!“

(Forts.)

Skolernes Exercitie.*)

(Fra „Morgenbladet“.)

Det nye Skoleaar er nu begyndt, og de fleste Skoler have i disse Dage haft sine „aarlige Vaabenovelsjer“. Jeg er en stor Ynder af al Slags Idræt, og det er mig en sand Fornoielse at se alle disse „Landsforsvarere“, med hvilket Liv og med hvilken Lyst Døvelserne foregaa, og med hvilken Præcision (i: Noiagtighed) mangen en Formering udføres. Hensigten med disse Døvelser er vel — foruden at danne Overgangen til den egentlige Skoleundervisning — fornemmelig at give Eleverne den foreløbige Uddannelse saavel i Exercitie som i Behandling af sit Vaaben.

Det var mig derfor en stor Skuffelse at se — ikke en, men mindst ti i samme Trop støtte sig med Brystet over Geværmundingen, naar der blev kommanderet „paa Stedet hvil!“ Jeg henvendte mig i al Høflighed til vedkommende Tropsinspektør og spurgte, om de virkelig sit Lov til at gjøre saadant upaatakt — eller „om de ikke ogsaa under Exercitien skulde lære at behandle sit Gevær med den Forsigtighed, som et Skydevaaben kræver.“ „Nei, de skulde exercere, blev der svaret, han havde ikke hørt nogen anden Ordre.“ Vedkommende Officer, der havde Inspek-

tion over den hele Skole, var optaget, saa jeg sik ikke tale med ham.

Dette var paa Tulinløkken. Jeg gik derpaa ned paa Fæstningen, og her gjen tog affurat det samme sig. Jeg saa til og med en af de ældre Officerer, der havde et virkelig Gevær, sigte paa en af sine Kamerater og trække af med de Ord: „Knyr du, skyder jeg dig paa Flækken.“

„Faar I Lov til at lege saadan med Skydevaaben“, spurgte jeg en af de ældre Gutter. „Ja, hvad gjør det, Geværet er jo ikke ladet, mange har jo endog Trægeværer.“

Netop heri ligger Pointet. „Geværet er ikke ladet — det er blot et Trægevær.“

Men netop med uladete Geværer — eller allerbedst med Trægeværer — er det, man skal lære at behandle et ladet Gevær. Og dette læres aldrig, medmindre man altid betragter sit Trægevær, som om det var et skarpladt Vaaben — og altid overholder den første Regel for Behandling af Skydevaaben: aldrig at vende Munden af et Gevær hverten mod sig selv eller Andet. Denne Regel burde indskræpes i Skolerne den første Exercerdag og paasees strengt overholdt. Kun ved at gjøre sig denne Regel til

(* Fiat applicatio i: anvend dette paa dig selv!

Bane fra første Dag, man har Geværet i Haanden, undgaar man nogenstunde at gjøre Brud paa den. Baadestud skriver sig jo fra skjodesløs og uforsigtig — men ligesaa ofte fra ukyndig — Behandling af Studevaaben. Selv ældre, erfarne Fægere, der er fuldt fortrolige med den lille Kugles dræbende Virkning, komme ofte ved Uforsigtighed afdage paa denne Maade. Hvor meget større Grund derfor til at indprente Ungdommen den størst mulige Forsigtighed? Og hvor let kan ikke dette ske, naar Skolerne har sin Exercitie. En halv Times Tid anvendt hver Dag til Forklaring af, hvilket farligt Vaaben et Gevær er, samt hvorledes det skal behandles i de forskjellige Tilfælde, tror jeg vilde være vel anvendt Tid. Jeg anser det endog for en ligefrem Pligt for de respektive Skolars Bestyrelse at paase dette iagttaget. Vistnok skulde det synes overflødigt for disse at blande sig i denne Ting, da det jo som Regel er Officerer, der lede Dvel-

serne. Men Faktum viser dog, at det tiltrænges, enten det nu er Mangel paa Omtanke, Ligegyldighed — eller samme Ræsonement, som ovenfor nævnt.

Mangen en vil kanske anse det for at være vel meget af det Gode at ville indføre saadant „Bedanteri“. Hertil svares blot: Det er langt bedre at være forsigtig end uforsigtig. Man kan aldrig nok faa indskærpet den størst mulige Agtpaagivenhed med Studevaaben. Selv en tilspindelende saa ustyldig Ting som en Salonpatron kan dog afstedkomme den største Ulykke, og da Salongeværer stadig vinde større og større Udbredelse ogsaa blandt Skolegutter, synes det dobbelt nødvendigt for Skolerne at tage sig af denne Ting.

Reglerne for Studevaabens Behandling er i Grunden saa simple; men netop at forklare dem under de forskellige Forhold ved Ristestykning, paa Jagt, i Skov og i Baad, — se det maa være en af Skolens Opgaver under Exercitien.

F. G.

Tre Uger i Telt.

(Fra Goose River til Mouse River, D. T.)

(Fortsættelse.)

For to Aar siden var den Gamle Mand ved Mouse River. Da var der nogle Settlerer, men en Dag, medens de gik og saatede Hø, kom der slemme Mænd fra Misjourie River, som begyndte at styde paa dem og dræbte to. „Disse vare gode Mænd af samme Blod, som jeg“, sagde den Gamle. „De kunde tale flere Sprog, men Indianerne vare slemme Mænd. De gav sig til at trætte om gamle Misforstaaelser og skjød; de vare vilde og slemme; han kjendte dem alle Tolo. Under betegnende Skuldertræk og med inderligt medlidende Miner fortalte Gubben om disse Mord. — Ved

Mouse River var der godt Land og pen Skov; det var ikke farligt at reise did. Den gamle Røde blev indbudt til at være med os. Han skulde faa være vor Hovding, faa fri Kost og Skyds; men nei, han havde ikke Tid; og det var endnu for tidligt. Om vi skjød Bildt, kunde vi ikke bevare det. — Efter en Del Raadslagninger bleve vi enige om at forandre vor Kurs og prøve at naa Fort Totten imorgen. Hestene bindes til Vognen, Jilden slukkes, og vi ligge snart i en dyb Søvn i Teltet. Søndagsmorgen vaagne vi raske og vel tilmode, godt vederbøgede af en usforstyrret Søvn hele Natten.

Jørgt tager enhver fat paa sit Arbeide. Størst Besvær har nok Kaptainen, som med Mad maa stoppe Munden paa sine hungrige Undergivne, men disse have ogsaa Sit. Hestekarlene maa lade sine Heste beite fra tidligt om Morgenen, til de mærke, Kaptainen begynde at skramle med Tintoi og Knibe paa Bordet; og naar han slytter Kaffeanden lidt tilside paa Jlden, for at Jndholdet kan klarne, da maa Havreposen være færdig for Hestene og Sæletoiet lægges paa. Snart lyder Kaptainens ikke just elegante, men meget betegnende Kommandoraab: „Grub-pile“, og under Jlmarsch nærme Tropperne sig Bordet. „Mad-haugen“ minter, og Kaffeanden er snart tom.

Veiret er idag noget mørkt, dog hindrer dette os ikke i at være ved godt Mod. Vi have begyndt Rejsten i Herrens Navn, fordi vi tro, den var vor Pligt. I det samme søge vi at fortsætte den, og vel begyndt er halvt fuldendt. Hvorfor skulle vi være modløse? Veiret er nok noget trist, men det bliver snart godt igjen, thi det trænger vi nu til. Efter at have gjort forbi den fremspringende Skovkant, opdage vi en Nybyggerytte tæt ved. Her se vi indom, for vi drage paa Bidderne nordover. Her er Morffe, som ere komne i Sommer. Længere Vest bo ogsaa nogle Morffe. Alle trives godt og rose sine røde Naaboer. Der er endnu godt Land og pen Skov, saa langt man er hændt langsmed Sheyenne, siger Konen i Huset, men kommer man langt Vest, saa begynder der Settlement af fremmede Nationer.

Nu forlade vi Sheyenne, styre nord over og finde snart en gammel Militærvei til Fort Totten. Saa langt Diet kan naa, har vi for os paa alle Kanter bølgeformigt Prærieland og intet andet. Sommeffeds er Jordbunden sandig og

skarp; men fra Sheyenne til Devil's Lake er Landet Indianernes Reservation.

Til Middags naa vi en Lange af Devil's Lake. Her er Stoppeplads for Rejsende mellem Fort Totten og Grand Forks. Bærten er en Indianer, som taler meget lidet Engelsk. Saa snart vi have vel spendt ifra til Middagshvile, kommer der fra Fort Totten et stort Følge Indianere, drivende paa Dyr. Der er omkring 30 eller 40 Bogne. De skulle alle til Grand Forks efter Varer for Regjeringen. I denne Flok Indianere er der flere gigantiske Siouxere med et frygtindjagende Udseende. Vi se dog intet Mistænkeligt eller Ondt af dem, vi holde Middagshvile sammen med dem, og de gjæte sine Dyr i Lag med vore Heste. Vi haabe nu at naa til Fort Totten ikveld, vi have en stor og jævn Vei og særdeles vakkert Veir. Landet bliver nu mere ujevnt med smaa Jndsoer og Skovpartier, jo længere vi komme. En rund Hut rager dog høit op over de andre; vi have seet den næsten hele Dagen og nærme os den mer og mer. Vi ere ved Foden af den, „og Dagen er nu paa sit sidste Fjed“. Langt nordenfor os se vi et stort Hus, og bortover Bakkerne se vi mange smaa, daarlige Huse i Ly af Skovene; ved mange af disse staar der ogsaa et rundt Indianertelt. Vi maa nu standse for Aftenen, vi svinge da tilside hen til en liden Skov, hvor vi finde en dyb „Kvælv“, som aabner sig i en tør Flade mod Nord. Her skulle vi overnatte. Men her er intet Vand. Paa en Balke et godt Bøseffuds Afstand fra os mod Nord staar en Hytte og en Wigwam. Did sendes Trosknegtene med en Krukke og en Vasbotte forat hente Vand. Med speidende Blikke og bankende Hjerte nærme de sig Indianerens Bolig; herfra kommer nu en gammel Indianer dem imøde. Da han mærker,

hvad de ville, peger han mod Ost, dernæst paa dem og paa sig selv, gaar da ind igjen, men kommer strag tilbage med en stor Kande i Haanden og drager afsted ostover. Hvor meget Vore anstrenge sig, falk de dog agterud, men den gamle Mand med Moskafinerne vender sig om, bier lidt paa dem og traver derpaa letvindet affted igjen.

Langt om længe kommer de til en vasser Kilde, hvor Kopperne spildes, og Indianeren drager igjen affted i Spidsen. I det de nærme sig vor Leir, lader Indianeren sine hvide Eftersolere gaa i Spidsen. Da nu Kapteinen faar Vand, faa vi ogsaa snart et smageligt Maaltid. Vor røde Gjæst byde vi en Fredspipe, mens han sidder paa Hug ved Ilden.

Bed Bordet faar han Kapteins Plads; der staar han ved Siden af os og spiser dygtigt. Fladtbrod, som han vel neppe for har seet, knaster han i sig som en gammel Nordmand. Gaffel og Kniv synes han ikke at have lært at bruge, men faa forstaaar han desto bedre at bruge Fingrene. (Mon disse Fingre bleve besudlede med de Hvides Blod under Indianerkrigen?) Han er ganske taus, og hvad vi kan opbyde af andre Sprog end vort eget, nytter Intet. Heller ikke synes han at føle Trang til at sige os Noget. Udover Kvelden sidder han længe med os ved Ilden, som om han ventede noget Mere af os; men endelig tager han sin Kande og rusler affted. Vi have vel givet ham den Mad, han begjærede for Legemet, men Livsens Brod for Sjælen har han ikke faaet det Mindste af hos os. Hvor tungt det er at se denne gamle nok saa godslige Indianer forsvinde i Mørket, uden at vi have kunnet sige ham et Ord om Retfærdighedens Sol, om den store Gud, som har skabt og igjenløst ogsaa ham. Er der ingen ung Lutheraner, som har Lust til at kom-

me herud og lære Siour-Indianernes Sprog og tale til dem om de Kristnes store Land?

Det er altsaa Tordagsaften. Det ser ikke ud til, at vi imorgen skal faa Anledning til at forkynde Guds Riges Evangelium for flere end os selv.

Vi tro, det heller ikke her er nødvendigt at holde Nattevagt. Hestene ere snart bundne for Natten, og vi krybe ind i vort Telt for at komme til Hvile. Vi lægge nok vore Vaaben tilrette ved Siden af os, men forøvrigt anbefale vi os til Israels Vægter og stole paa Ham, som ikke sover eller slumrer, og da kan vi sove lige trygt, om end Indianere have sine Telte rundt omkring os.

II.

Søndag den 2den Oktober. Nogle Indianerponyer forstyrrede os lidt inat, saa Hestekarlene maatte op og mægle Fred mellem sine og de Rodes Heste. Dagen oprinder noget trist. Himmelen er overtrukken med mørke, men rolige lavtliggende Skyer. Disse vige dog snart ved Solens Opgang, og de mange Forhøininger med Indianerhytter og Wigwamer ved Siden af Skoppartier ligge nu smilende omkring os i Morgensolens Straaler.

De Fleste af Lærerne se vel ofte udøbte og for Kristendommen fremmede Mennesker, som vistnok ere Hedninger, men nodig kaldes saa, fordi de ere „civiliserede“, men her ved Devil's Lake sidde vi nu indensfor de engang saa frgtelige Siour-Indianeres Enemærker, hvis daarlige Huse og Telte vidne om mere eller mindre vilde Beboere. Men ogsaa her lader Gud sin blide Sol opgaa over Onde og Gode og har befalet, at hans Evangeliums Lys skal udbredes ogsaa til dette arme Folk, men mon ikke Hedenskabets Mørke endnu hersker her? Kunde

ikke vi Lutheranere gjøre Noget for disse Hedninger? Vare for 10 a 12 Aar siden eiede Indianerne saa godt som hele Ned Riverdalen, disse udmærket frugtbare Trakter, som nu en Masse norske Lutheriske Kristne nyde godt af. Er det ret gjort af os, naar vi som her i dette Land have faaet saameget Godt efter Indianerne, ikke bringe dem nogen aandelig Velsignelse istedet, men sende vore Bidrag til fjerntboende Hedninger, som dog de gamle Landes Kristne tage sig af? Ere ikke disse Indianere saa at sige vore Husfolk? Vi bygge i ethvert Fald paa deres Tomter og ere deres nærmeste Naboer.

Medens Hestefærgene sidde paa den nærmeste Hoi og paa se Hestene paa samme Tid, som de anstille disse Betragtninger, falder Kapteinen til Frokost. Efterat det nødvendige Stel er gjort, krybe vi ind i Teltet og holde vor Gudstjeneste. Vi synge, bede og betragte vort Eoangelium. Det er Enkens Søns Død, hendes Sorg og Graad; men det er ogsaa Livet selv, Jesus Kristus, hans inderlige Medlidenhed og herlige Hjælp, det er vistnok den visse Død, men ogsaa det visse Lægemiddel mod Døden, som idag fremstilles for os i Eoangeliet.

Vi beslutte at bryde op og vandre et Stykke ogsaa idag. Dette er vel den første Søndag nogen af os tilbringer midt iblandt Hedninger, til hvilke vi ikke kan sige et Ord om Herrens store Gjerninger.

Medens vi gjøre os færdige, kommer et Par Indianere og besøge os, men vor Samtale med dem er vel som „Goddag“, Svar: „Drekkast“; ikke skjøner de os og ikke vi dem, undtagen dette, at de ved Gebærder og Ord synes at minde os om, at Jlden maa slukkes vel, saa at den ikke skal udbrede sig og brænde op deres „Tippe“ og Wigwamer.

En kort Kjøretur bringer os til Foden

af hin Forhøining, som rager op over de andre Bakker. Den er mellem 75 og 100 Fod hoi, paa Toppen flad og nogle Fod i Tvermaal, og til andre Kanter skraaner den jævnt og brat ned. Her oppe staar en brændt Stub af en firkan- tet Stolpe, som engang har været sat ned her. Om her har været en For- standsning eller et Bagtaarn er ikke godt at sige. Fra dette Sted have vi en prægtig Udsigt over den vakreste Del af Indianernes Reservation. Mod Nord sees den 40 Mil lange Devil's Lake.*) Ud i denne stikke mange Skovodder og Næs; Bakker, smaa Søer, Stove og Indianertelte møde Diet paa alle Kanter. Nogle Mil mod Nordost staar et stort Hus paa en vakker Skraaning mod Mid- dagsjolen. Det ser ikke ud som en Fæst- ning. Vi gjætte paa, at det er en Mis- sionsanstalt og beslutte at fjøre did. Vi have gjættet rigtigt. Det ndre Udseende beviser, at Anstalten ogsaa er kotholst. Af nogle hvide Folk ude paa Gaarden erfare vi, at det er syv „Barmhertigheds- søstre“ (Sisters of Charity), som fore- staa denne Opdragelsesanstalt for indi- anske Born. Vi skrive vore Navne paa en Pap og bede om: at faa tale med „Mo- ther Superior“ (Forstanderinden). Hun modtager os venligt og gaar villigt ind paa vor Begjæring, om hun kan op- ofre noget af sin Tid for os idag. Med sin Rosenkrands dinglende ved Siden af sig**) leder hun os ind i et tarbeligt, men net og koseligt indrettet Bærelse. Her meddele vi nu, hvad vor Reise gjæl- der og bede om at faa de Dplysninger,

*) Dette stygge Navn vil uden Lovd kunne ombyttes med et bedre, naar Egnen bliver bedre bebygget.   Ned,

**) Rosenkrandsen er en Snor med Perler af Glas, eller andet Stof, ved hvis Hjælp de holde Tal paa sine Bønner, vel fornemmelig „Ave Maria“, en Bøn til Jomfru Maria.   Ned.

jom maatte ansees stikkede til at gives os, om denne Anstalt og dens Børn. Nu have vi for os to af den romerske Antikrists Tilhængere, som til vor store Opmuntring virkelig syntes at kappes om at vise os arme af den store „Papa“ i Rom banfattede Protestanter Høflighed og besvare vore mange Spørgsmaal. For Tiden have de omkring 50 Børn, alle Indianere fra 3 til 12 Aarsalderen. Om Vinteren pleie de at have henimod 100. Naar den kolde Aarstid begynder bringe Indianerne flere Børn til det „store Hus“. Her faa de alle Mad og Klæder, og der holdes Skole hver Dag. Der undervises i Læsning, Skrivning, Regning, lidt Geographi og lidt Religion. Børnene ere lærvillige og snille, og mange ret vel begavede. Nonnerne sige, det er ikke vanskeligt at holde Styr paa dem, selv om Vinteren, da der er saa mange og en Del ganske store. Nu føres vi ind i et Værelse, hvor vel tyve Smaa gutter ere opstillede i Orden ved Siden af sin Lærerinde, en fransk Nonne. De hilse pent, og paa hendes Ord begynde de alle at synge en engelsk Sang: „Welcome her.“, dernæst en religiøs Sang i deres Modersmaal Siouxsproget. En bitte liden Gut neppe tre Aar gammel sang alene sin engelske ABC nok saa pent.

Smaa jenterne have sit særskilte Værelse.

Ingen af os er nogen Skønner af Sang, men vi syntes dog Pigerne virkelig sang pent med mere Følelse og Hjertelighed end Gutterne. Hos disse forekom det os, at der undertiden lod en vild Trods især i den indianske Sang. De fleste af disse smaa mørkerødede Ansigter saa forstandige og opvakte ud; alle opførte sig pent; de vare renligt og net klædte.

Sovsæle, Skolerum, Engeværelse,

Kjøkken, Spisefæl og Alt viser Renlighed, god Orden og Tugt blandt Børnene. En af Nonnerne er Doktor og har et lidet Apothek.

Her er ogsaa et Kapel, som blev vist os. Nonnerne knæle og forse sig meget andægtigt, især ved Mariabilledet, medens vi maa protestere mod dette Afguderi ved at afholde os aldeles fra alle sige Ceremonier.

Vi føres endog ind i Præstens Vestibule bag Alteret, hvor det Første, vi se, er en stor Tavle, hvorpaa der staar mange Bønner paa Latin, Tydsk, Fransk og Engelsk. Her faa vi betragte en Del Alterprydelser og forskjellig Kram, som benyttes under den katholske Forretning. Ja endog Monstrantsen faa vi se. Da Mother Superior aabner Skabet, hvori den staar, da knæle de og forse sig igjen.

Monstrantsen er et pragtfuldt udarbejdet Kar af Guld, Sølv eller andre ædle Metaller, undertiden ogsaa besat med Edelstene. I dette Kar opbevares det indviende Alterbrød og vises frem for Folket. Kun en viet Præst maa berøre Monstrantsen, og hver Katholik maa ære den med Knæfald.

Da vi nu have seet Alt indvendig, ledsages vi ud paa en aaben Veranda i andet Stokværk, hvorfra vi godt kan se hin nylig beskrevne Forhøining. Paa vort Spørgsmaal, om den Haug har noget særskilt Navn, faa vi dette betænkelige Svar: „Everything belongs to the Devil here“. Altsaa, Alt tilhører her Djævelen, siger hun og foier til: „den Haug er Djævelens Hjerte (Devil's heart), og paa Weien til Fort Totten vil I kjøre over Djævelens Rygben (Devils backbone), og et Stykke længere borte ville I finde en stor Sten, det er Djævelens Tand“ (Devil's tooth). Da vi saa have frembaaret vor hjerteligste Tak til Nonnerne for deres

udviste Venlighed og Tjeneste, forlade vi dette velordnede Missionshus, idet vi i Hjertet beklage, at det er Antikristens Helgentilbedere, som her lære disse mange vakre smaa Hedningebørn, hvad de skal tro og gjøre.

Vi have nu sex Mil til Fort Totten.

En stor Vei leder os vestover Grusbakker bevorede med Smaaskov. Snart komme vi til en skarp Kbh, som ligger i Slangebugtninger med dybe Sinkhuller paa begge Sider. Dette er tydeligt „Djævelens Kbhgrad“, men hans Gjerninger ere affskaffede. Vi speide nu efter „Djævelens Tand“ og se nok nogle store Stene, men ingen som svarer til dette stygge Navn. Da vi komme et Par Mil længere, se vi en stor Sten i Stikelse som en Tand stikke op af Marken paa hoire Side af Veien. Den er godt syv Fod høi, og der er ingen anden saa stor Sten i Nærheden. Af Indianerne er den smurt over med rød, gul og grøn Farve. Dette er „the Devil's tooth“. Det var vel, da Slangen fik sit Hoved knust, at Tandens kom saa langt bort fra Hoved og Kbhgen. Her standse vi lidt. Kapteinen tager en Dre, klyper op paa Spidsen af Tandens og giver sig til at flaa af Stykker og uddeler Kivet til sine Mænd. Det er meget haard Sten, en Sort Granit.

Ud paa Eftermiddagen naa vi frem til Fort Totten. Nu først standse vi til Middags, paa en Slette ved en liden Bæk med stngt Vand; paa den anden Side nærmere Fortet er en stor Vandkilde med godt Vand. Omtrent en Fjerdedel Mil længere frem lidt til Venstre have vi nu Fort Totten med en stovbevoret Aas paa hver Side. Vi se ingen Fortifikationer, uden det skulde være det hvidmalede almindelige Statistgjerde. Dette Fort skal være et af de største og vakreste, som „Uncle Sam“ har i Ve-

sten. Det er et halv Enes To-Stages Teglstensbygninger, som staa i en Rreds, rækkevis tre og tre. Midt inde i Rredsen er et stort Hus med en zinkbeslagen Kuppel, hvorfra en Stang med vort deilige Flag hæft vaierende rager høit op i Luften. Et Stykke nordenfor nærmere Søen staa flere mindre Huse spredte. Det største af disse er Indianeragentens Bolig, dernæst en Butik med tilhørende Magaziner, hvor Indianerne paa Agentens Ordre faa sin Del af Proviant, Klæder og Arbeidsredstaber. Et langt lavt Hus, bygget af store Lømmerstøkke er det gamle Fort, som nu er Handelsbutik og Posthus.

Efterat vi have faaet Middag og fodret vore Heste, gaar Kapteinen op til Fortet, men til Indianeragenten sender han to, nemlig en Trostkarl og en Hesteknægl, medens de to andre af samme Rang forblive i Leiren. Da vi imorgen tænke paa at begive os ud paa Storbidderne, trænge vi nu til at samle al mulig Underretning om, hvor vi skal kjøre for snarest at naa til Mouse River. Indianeragenten er ikke hjemme, men vi træffe en anden Mand, som siger, han er vel kjendt rundt omkring. Han har været her, siden den Tid, da Bøffelen bedækkede Sletterne og var saa djærv, at den i Hobetal kom tæt hen til Husene her. Til Mouse River skal nok være en gammel Indianervei, som ved en Lange af Søen 8 Mil Vest herfra svinger lidt mod Nord og siden ret Vest, men den er nu saa overgroet, at det vil blive vanskeligt at finde den; derfor raader man os til omkring 70 Mile at følge Governementveien mellem dette Sted og Fort Stephenson ved Misjouri River. Dette vil nok gjøre Veien længere, men meget lettere at kjøre.

Vi tale ogsaa med en Kone, som bor paa Nordsidens af Søen. Hun og hen-

des Mand samt en Familie til, begge amerikanske, ere endnu de eneste Nybyggere der; de kom did i Sommer og trives godt. Hun siger, Landet er særdeles godt paa den Side, meget bedre end her, og der er meget Skov. Af Indianerne har de intet Dødt seet. Hendes Mand har Færge over et smalt Sted paa Søen et Par Mile Vest herfra; det koster \$1.50 at sætte over med Team.

Saa langt vi nu have gennemreist Indianernes Opholdssted, findes det mest ujævne og skarpe Land, vi endnu have seet paa Reisen, dog siger man, at Hvede voxer ogsaa her. Ved Fortet er en stor Have, hvor de sædvanligste Havefager staa meget frodige og trivelige. Indianerne skal have høstet flere Tusinde Buskels Hvede og Havre.

Det unge Mandskab ere flinke til at dyrke Jorden, men de Gamle anse dette under sin Værdighed. En Korst træffe vi ogsaa, som har staaet i en Butik her nogle Aar. Ingen har hørt noget om, at der er nogen Settlerne ved Mouse River. Vi begynde nu at tænke, at de Nygter vi have hørt om mange Nybyggere der, ikke medfører Sandhed, da man her dog ganske vist maatte vide det, dersom der var nogen. Dog da vi nu er komne halvveis, tænke vi ikke at vende om, for vi have seet Mouse River og Settlerne, om der er nogen. Alle ere enige om, at vi have næsten 100 Mil did og endda længere efter Fort Stephensonveien; alt er vildt Land, saagodtsom uden Skov. Man raader os til at tage baade Vand og Ved med.

Vi vende nu tilbage til Veiren ikke stort klogere, end da vi forlod den. Vor bedste Veiledning er endnu, hvad den gamle Halvblodsindianer ved Cheyenne meddelte os. Strax kommer ogsaa Kapteinen tilbage til Fortet. Som Kaptein fortæller han os, at Generalen ikke er

hjemme, men at der dog er nogle hundrede Lediggjængere ved Fortet, hvor man har Alt nok saa koseligt og godt indrettet. Der stod nok Skildvagter, men den anholdt ham ikke, naturligaars fordi han var vor Kaptein, men den præsenterede heller ikke Gevær, thi dette fordrer han ikke. Men som Kof bragte han med sig et uhyre Brød, næsten saa stort og tykt som han selv, det var sex „loaves“ i Et. Dette opmuntrer os, da vi heraf skjønte, at Kapteinen er for snil til at ville indskrænke vor daglige Ration, og derfor maa Koffen naturligaars give efter. Vi saa Ordre til Afmarsch. Trosknegtene fylde Vand paa Kraggen, og Røserne spænde for Boggen; saa rusle vi afsted bestover. I det vi ere komne omtrent 5 Mil fra Fortet, daler Solen. Vi svinge af til Venstre og slaa op vore Pauluner under en Bakke i Nærheden af en Skov. Vi se endnu Aasene paa Syd-Østsiden af Fortet; en af de største er „Sully's Hill“ bekendt siden General Sibbens Tog imod Indianerne. Mod Nord se vi mellem Bakkerne enkelte Bugtringer af Devil's Lake samt hist og her Tegne til Indianere.

Om Gud under os Liv og Helse, tænker vi imorgen at prøve paa at komme tidligt afsted. I god betids gaa vi tilføis, men holdes en Stund vaagne af en underlig Lyd, vi skjønter ikke rigtig, endt det er Prærieulbens Gjeen eller Indianeres Hyl. Er det Ube, saa ønske vi kun, de vil komme, dem skal vi nok tage imod, men er det Indianeres „War-whoop“, da ser det ikke saa rart ud, men vi have ikke gjort dem noget Dødt, og vi tænke heller ikke paa at gjøre dem Modstand, om de komme. Under enhver Omstændighed er det bedst at være rolig og uden Engstelse oppebie, hvad der maatte tilstiftes os af Ham, som bærer alle Ting med sit Kræftes Ord. Han er

Herren, han gjøre, hvad som godt er for hans Dine. Paa disse Viltaar falde vi strax i en sød Sovn.

Ved Daggry Mandag den 3die vaagne vi godt vederkvægede af en usofthyret Sovn hele Natten. Medens vi spise, oprinder Solen klar og smilende og oplyser Bakkerne rundt omkring. Paa et Par af disse se vi nogle Indianerlig. Siourerne begrave nemlig ikke sine Døde, men i Dyrehuder enten ophænge de dem i høie Træer eller bære dem op paa de høieste Hauge, hvor de sætte fire Klofter, saa høie som de kan faa dem, ned i Marken. Oppe i Klofterne lægges Stager og Tvertræer til et Slags Skur, hvorpaa Liget lægges indhyet i Skind eller Filler. Et af disse, som vi se idag, maa være ganske nyt; i Rifferten se vi tydeligt Mennefsfikkelsen ligge der indhyllet i et gammelt Sengetæppe. To Indianere komme og sætte sig ikke langt derfra, maaske for at sørge som de, der ikke har bedre Haab end, at den store Land har rige Jagtmarker for dem. Og nu maa vi reise fra dem uden at kunne meddele dem de Kristnes salige Haab om Herlighed hos Gud ved Troen paa Jesum Kristus.

Begunstigede af det deiligste Veir vandre vi afsted vestover. Før vi ere komne forbi Devil's Lake, se vi Indianerhytter og smaa nybrækkede Landstykker hist og her, Bonjer slænger der ogsaa sommesteds, men ingensteds se vi Stalde eller Høstakke. Dyr har man nok, men vi har ingen Kjør seet endnu.

Vi ere ikke i Stand til at finde nogen Benvei paa Vestsiden af Søen og fortsætte derfor paa Fort Stephensonveien. Snart have vi kun nogne Flader for os uden noget andet Tegn paa, at Mennefsf har været her før os end den Veir, som vi kjøre. Nu vente vi ikke at faa se andre Mennefsf end os selv, for vi naa Mouse

River og kanske ikke før vi komme tilbage til Fort Totten igjen. Landet er her noget ujævnt, dog ikke saa daarligt. Stadig sidde vi paa Udtig efter Bildt, og stundom faa vi ogsaa en Præriehøne. Medens vi med den lette Bogn svinge efter saadanne, ere vi saa uheldige, at det ene Bogtræ paa Sæletøiet brækkes tværs af. Dette ser ikke godt ud her paa den vilde Prærie. Det bliver dog snart bundet til paa et Vis, og Reisen fortsættes uden nogen synderlig Stands, vi naa snart den anden Bogn igjen.

Klokken 11 Formiddag naa vi Stony Lake omkring 20 Mil fra Fort Totten. Her findes lidt Skov, gode Vandkilder, en Mængde Sten omkring Søen og store Flokke af Bildgjæs og Vender. Med nogle af disse sørøge vi i Middagshvilen vort Proviantforraad. Efter at have taget lidt mere Ved ombord i „Præriestonnerten“ og fundet et Emne til Bogtræ drage vi videre strax efter Middag. Her er først ujævnt, bakket Land, fuldt af Kalksten, men snart bliver det jevnere og bedre og frit for Sten. Ud paa Eftermiddagen bliver Landet mere jævnt bølgeformigt, saaledes at det helder lidt mod Sydøst. Bølgeryggen ere ikke høie, men ligge langt fra hinanden og løbe i samme Retning fra Sydøst til Nordvest, saaledes at der bliver et lidet Dalføre, flere Mile bredt, med ganske godt Land. I det Fjerne se vi foran os to større Dyr. Idet de blive os var, fare de pilsnart sydoover, længe før vi komme i Skudvidde af dem. Det var enten Hjorte eller Antiloper. Strax efter komme vi til en liden Bæk med klart og godt Vand. Nogle Mil længere vest komme vi til en større Bæk. Her træffe vi en Ræv og en „Skunk“, som heller ikke bryde sig om vort Selskab. Mikkel gjemmer sig for os, men Stinkdyret falder for vore Baaben.

Da vi frygte for, at vi ikke saa snart finde godt Vand, fylde vi Mere paa Skagen og vande vare Heste. Nu er Klokken fire. Medens Kapteinen med en Mand, som kjører Trosvognen, bliver lidt tilbage, kjøre vi andre afsted i den Tarke, at de snart naa os igjen. Men af en eller anden Grund kjøre de meget sagte. De blive snart langt efter, saa vi kun nu og da se dem som en mørk Gjenstand langt agterud, naar de skride over de hølgedannede Farhøiinger. Lidt før Solnedgang finde vi en Slette til Mattheherberge. Medens vi vente paa, at de Andre skulle komme efter, give Troskarlene sig til at ribbe Vænder og Hestekarlene at arbejde paa Bogtræet. Men det varer længe. Klokken er otte, før de komme, og nu faar vi Tiltale for, at vi reiste fra dem og maa love ikke at gjøre Sligt mere. Den ene Hest var gaaen træet, saa den kun med Nød og Neppe drog sig med, medens den anden trak hele Ræsket.

Nu ere vi da paa den vilde Prærie mindst 40 Mile borte fra de nærmeste Folk og tænke paa at kjøre over et halvt Hundrede Mile til, for vi skal vende om igjen; den ene Hest er saldefærdig og Sæletoiet til den anden fordervet, det ser smaalt og mørkt ud — dog Maanen skinner deiligt, Himlen er klar, og Stjernerne vinke lige venligt. Ved at gaa bort paa en af disse nærmeste Smaahøie faar man Syn for, at det ikke er saa mørkt og smaalt alligevel. Disse græsbedækkede Flader ligge rundt omkring vidt udstrakte i et klart Maanelys; Himlen med sin ubeskrivelige Stjernevagtsænkter sig paa alle Kanter som et trygt besyttende Telttag ned over denne runde Flade, og midt i Kredsen, ja midt under Himmeltekets Toppunkt staar vort lille uverdige Telt ligesaa lyst og virkelig som Maanen selv. Efter at have stelt

Hestene og især sørget godt for den trætte lægge vi os under den Herre Zebaoths Varetægt trygt til at sove.

Tidligt ved Daggry Tirsdagsmorgen ere Kapteinen, som sover inderst i Teltet, og Hestekarlene, som ligger ved Nabningen, snart paa Benene. Det er koldt, men klart og stille Veir. Hestene ere snart slupne løs, den syge eller trætte lever ogsaa og vil leve, den begynder at gnave som de andre. Vagtilden hvirvler nu en tyk Røgsoile omkring Koffen. Nu tager Hesteknægten frem Sæletoiet, som han igaarvæld lagde tilside i mange Stykker. Jernbeslaget er taget af det brækte Bogtræ, og det nye er skaaet til. Men i dette raa Almetræ skal bores to smaa Huller tæt ved Siden af hinanden, for at Jernhempen til Dragremmen kan sættes i og klinkes paa Indsiden. Til Naver bruges en liden trekantet Fil. Men om en Stund begynder Karlen at søge ivrigt efter noget i Græsset. Medens han hentede et andet Redskab fra Vognen, er Filen kommen bort. Ungstelig søger han længe efter den i det tykke Græs, han er færdig til at fælde Taarer og opgive Søgningen, da vied en Gang falde Dinene paa det fjære Redskab, som er tabt. Af idel Fryd over dette Fund vil han gjøre et vældigt Hallingkast, men da tog den arme Knægt sig Vand over Hovedet og saldt baglænds haardt i Bakken, hvor en Sort Dvergkaktus laa skjult i Græsset, men nu strax gav sig tilkjende. Det virker dog noget godt, nemlig at Kapteinen faar en hjertelig Vatter, og nu krybe de øvrige Kammerater nysgjerrige ud af Teltet.

Den Første har nu reist sig af sit Fald og giver sig ivrigt til at bore og tænke, at han nu skal passe paa Filen og snart faa Sælen istand. Et Hul er boret og det andet paabegyndt, „knat“ — der gaar Filen tværs af. Spiger lægges nu paa

Bløderne, og medens vi spise Frostost, blive de rødhede, og Gullet spides ud, og nu sættes Jernhempen i, efterat Bunden af nogle Patroner er lavet til Ring omkring Enderne paa Hempen, som skal klinkes til.

Først Kløffen 9 ere vi færdige. Vi spænde de smaa graa Heste for Trossvognen. De ere nok smaa foran den store Vogn, men de have i mange Aar trolig tjent sin Herre baade for tunge og lette Kjøregreier og aldrig svigtet, det vil nok gaa dette ogsaa. De andre Heste sættes for den lette Vogn, og den trætte svinger med, medens den anden maa drage alene. Nu rusle vi afsted længere vestover, smaat, men sikkert. Landet er nu høiere, men sørresten af samme Udseende som før.

Lidt før Middag se vi en enlig Antilope paa en lav Slette til Venstre. Den begynder sagte at gaa i samme Retning, som vi. En tager nu sin Rifle og træder afsted, idet han prøver at beregne, hvor Dyret rimeligvis vil komme nærmere til. En liden Forhoining er snart bestemt som Mødestedet, den som naar Toppen først uden at blive opdaget af den anden tænkes at fejre. Springende iler Jægeren mod Maalet og er glad, saalænge han ikke ser Vildtet. Endelig naar han Bakken, og, da han titter over den, ser han Hovedet af Antilopen nede i Dalen foran sig omkring 40 Rods borte. En Kugle sendes, som kun bevirker, at Dyret hopper op i Bakken paa den anden Side og ser efter, hvad der er paa færde. Endnu nogle Stud løses, men Kuglerne slaa i Bakken over Dyret, som slet ikke synes, det er saa farligt. Da det endelig har seet saameget, det vil se af den daarlige Skytte, slaar det Halestubben op og drager afgang. De andre Jægere have seet en stor Flok Antiloper. En af disse staar længe paa en

Haug og ser paa vor Sneglegang. Her blandt disse mange Smaahege kunde maasse ogsaa daarlige Skyttere faa noget, men vi maa negte os den Fornøielse at gaa paa Jagt, da vi have saa knap Tid og allerede ere noget forsinkede. Nu komme vi til et større Vasdrag. Nogle af os tro, dette er Begyndelsen til Sheenne, og at vi ere lidt søndenfor „Antilope Lake“, som er mærket paa Kartet, men andre mene, vi ikke er komne saa langt. Vandet er taalelig godt, sjønt det staar næsten stille.

Ogsaa i Estermiddag er Landet af samme Natur og Bestaffenhed som det, vi have seet før, med Undtagelse af, at Alkali (s: Sudsalt) nu ikke saa sjældent viser sig. Den ser ud, som om Afte eller Mel var stroet paa Marken.

I Aften ere vi komne op i ganske høit Bakkeland med smaalere Dalsføre end tidligere. Ogsaa nu faa vi kun „dry camp“ (tør Leir), som man siger, det er, vi have intet Vand for vore Heste; vi selv have endnu nok for en Tid paa Ragsen. Et Stykke fra Veien mod Syd ser det nok ud til, at der er Vand, men det er langt, og det er ret længe, siden Hestene sit Vand. Her er næsten bare „Busfalogræs“, som dækker de høieste Bakker. Dette Græs er meget godt og kraftigt, Hestene liker det særdeles vel. Det voxer dottevis og ligger som fint og krollet Haar tæt til Marken.

Trossnegtene tager sine Genærer og stryge did, hvor vi saa Vand. Det er længere borte, end de mente, og neppe have de naaet derhen, før Mørket bryder frem. Her holder de paa og slyde Vildænder i Maanelshjet til langt ud paa Kveld.

Vi har det saa koseligt og pent omkring vor Vagtild. Det er en ubestrikelig vatter Aften. Ja „Hellig er Høsten: Den Livet med Død huldsaligt

forener; Gjennem den tidlige Nat mig hilfer den salige Straale, Vier til Visdom min Sjæl, nærer mit himmelske Haab.“

Onsdag den 5te Oktober. Vi have fremdeles det deiligste Veir. Den daarlige Hest ser ud til at komme sig igjen, den kappes med de andre om at faa i sig saa meget som muligt. Graastimlerne tage nok Trosvognen med sig.

Nu begynder man at træffe flere Jndføer, som intet Udlob have; Vandet er meget slet, gammelt og af lysgraa Farve. Det ligner meget Vandet i Missouri River. Vi følge endnu Fort Stephensonveien, men nu maa vi snart svinge af den mod Nord, ellers komme vi til Missouri River iktedetfor til Mouse River. Men nu bliver der vidtløftige Diskussioner om, hvor vi ere, og hvilken Veir, Vandet rinder. Bakkeryggene strække sig fremdeles fra Nordvest til Sydøst, og vi reise paa Straa over dem mod Vest, lidt paa Syd, kanske Vest-Syd-Vest. Nogle mene, at Landet kraaner mod Sydøst, og at vi snart maa komme til Cheyenne. Andre paastaar, at vi igaar passerede Cheyenne, og at Landet nærmest helder mod Nordvest. Ved Middagstid komme vi til et Sted, hvor der paa hoire Side af Veien er lagt op to smaa Tørshauge. I Nærheden ligger en Fjæl, hvorpaa der med uovet Gaand er skrevet:

„To Ft. Buford 100 miles, to Knife River 115.“

Ikke langt herfra standse vi til Middags ved en liden Saltø, hvor Salt og Alkali ligger som Rimfrost paa Stranden.

Ved Hjælp af en Tintallerken bredfuld af Vand, søge vi at finde ud, hvilken Veir Vandet i det Hele helder. I Nordvest ser det ud til at være lidt lavere. Vi beslutte nu at forlade denne store Veir og sætte Kurs mod Nordvest. En liden

Veir efter nogle Soldater fra Fort Totten, som bleve sendt ud til Fort Buford, træffe vi snart og følge den, saalænge den bringer os langt nok Nord.

En Uld og en Stunk lade vi passere idag uangrebne. Vi kjøre forbi flere smaa Vandfamlinger, ved en af disse er lidt Skov, alle ere fulde af Vilbjæver og Vnder. Jasten blæser det koldt, og Himlen er overtrukken med Skyer, vi savne Maanens blide Skin og gaa derfor tidlig tilfængs. Vi ere alle temmelig trætte og falde strax i Søvn. Midt paa Natten vækkes vi op af en sæl knitrrende Lyd og et stærkt Lys gjennem Teltet. Halvt i Søvne trænge vi os ud af Teltet, men blive fuldt vaagne ved at se Græsset brænde tæt op til Telt og Heste og udbredes hurtigt af Vinden. Slige som vi staa i Underklæderne gribe Somme sine Gangklæder, Andre Sætte og hvad de kan faa fat i og begynde af alle Kræfter at staa med Jden omkring Teltet. Her er den snart overvunden, men saa tager den ud med Vinden nordover med en smal Spids foran og udvider sig til Siderne. Vi dele os nu paa hver sin Side og begynde at arbejde af alle Kræfter. En forbliver i Veiren for at se til, at ikke Vinden skal faa pustet Jden op igjen i den ryggede Jord. De andre drive paa i Haab om at slukke Jden ganske. Vi arbejde to og to tæt ved hinanden skiftevis. Naar En har staaet i Spidsen og banket i det flammende Græs, til han synes Hud og Haar ere spædne af Hovedet, stiger han tilbage og lader den Anden tage Pladsen, medens den Første slukker de mindre Flammer, som efterpaa vil blusze op, derraft passer han paa, at ikke den Andens Klæder blive antændte. Saaledes gaar det en lang Stund med afvekslende Lykke. Stundom synes vi at skulle seire, men saa kommer Flamme-Spidsen ind i tykt og

høit Græs, da blusker Ilden op med stærkt Brag og rasende Fart, men endelig kommer den imod et Vasdrag og støder paa thkt, grønt Græs, som ikke vil brænde, og hjerterglade ere vi; nu have vi vundet Seier. Trætte og udmattede som vi ere, vende vi tilbage til Leiren. Nu først faa vi bedre Tid til at se, hvilken Fare, vi svævede i; vare vi ikke blevene vækkede netop, da det skede, saa havde det efter mennefskeligt Skjøn taget en sørgelig Ende; Ilden var kommet næsten tæt op

til Hestene, som havde en hel Del tørt Græs hos sig. Gaaffe nær til Teltet, hvor vi havde tørt Græs i Bunden, havde det ogsaa brændt. Derfom Telt og Klæder havde begyndt at brænde, og vore Patroner og vort Krudt havde exploderet for os, mens vi var her næsten hundrede Mile fra Folk paa en øde Slette, hvordan vilde det da være gaaet os? Det var et stort Guds Under, at det gif saa godt; Herren være lovet derfor. (Mere.)

Mystiske Personer.

I.

Manden med Jernmasken.

Denne Mand, der ved sin Jernmaske har opnaaet en saa høi Grad af Berømmelse, er endnu den Dag idag det syttende Aarhundredes uopløste Gaade. Philosopher, Historiegranskere, Memoire-, Komædie- og Romanforfattere have pint og plaget sig med at opstille Formodninger, hvilke alle tilhobe synes lige sandsynlige og lige usandsynlige. Sandheden ligger begravet under Bastillens Ruiner og Kirkegaarden St. Pauls Grønsbær og vil vel neppe nogenfinde komme for Dagen.

Nogle have under denne Jernmaske søgt den i Unaade faldne Finantsminister Fouquet, Andre en armenisk Patriark. Meget udbredt var den Formodning, at det havde været Grev Ludvig af Bermandois, en Son af Ludvig den Fjortende og Louise de la Vallière. Men han døde allerede i Maret 1683. Mange have nævnt Hertugen af Beaufort; men denne blev, som bekjendt, ved Beleiringen af Kandia fangen og rimeligvis myrdet af Tyrkerne. Mange

have ogsaa i Jernmasken troet at se den berømte engelske Hertug af Monmouth og holdt hans i Maret 1685 i Londons Tower foregaaede Henrettelse for et Eventyr. Længst og almindeligst udbredt var den Tro, at hin Ulykkelige ingen anden har været end en efter Ludvig den Tretendes Død fødte Prinds, altsaa en Broder til Ludvig den Fjortende, at han skulde ligne denne i en overordentlig høi Grad og være bleven saa grusomt behandlet af ham, dels for at forebygge mulige politiske Forlegenheder, dels af andre Grunde.

Til alle disse Formodninger er senere kommen en ny, der synes at ville beholde Overhaand saalænge, til atter en ny Gissning et eller andet Sted udflekkes, og, udrustet med alle slags Brydelsers, gives til Pris for Verdens Nysgjerrighed. Ifølge denne Angivelse skal den Ulykkelige have været en Signor Mattioli, Minister eller Agent for Hertug Ferdinand Carl af Mantua, der, som Forræder mod sin Herre, for 100,000 Pistoler solgte Ludvig den Fjortende Staden og Fæstningen Casale og sidenefter som Forræder mod Ludvig havde overleveret Ster-

rigerne og Spanierne denne Fæstning. Ludvig skal have ladet ham tage tilfange i Frankrig, hvorhen han var kommen som Gefant fra sin Fyrste, og dømt ham til hin Straf for i Verdens Dine at skjule en Handling, der stred mod al Folkeret.

Hvad den virkelige Historie ved om Manden med Jernmasken, er kun Følgende :

I Aaret 1662 overgaves til Commandanten i den lille Fæstning Pignerol, den bekjendte Saint Mars, under meget stærk militær Bedækning, en ung, høi, rank Mand af ædel Holdning og fornemme Manerer. Han skulde passe strengt paa ham og indføre ham i Registrene under Navnet Marchiali. Mandens Ansigt fik man ikke se. En kunstig Jernmaske, overtrukket med sort Floiel, skjulte hans Ansigtstræk. Melanismen ved Masken var saa godt indrettet, at Fangen, uden at tage den af, bekvemt kunde spise og drikke. Commandanten havde erholdt den strengeste Befaling til oieblikkelig at overgive til Døden enhver, der paa en saadan Maade kom i Berørelse med Fangen (f. Ex. fik ham at se uden Maske, eller korresponderede med ham), at Hemmeligheden kunde forraades. Men derimod skulde Fangen selv behandles med al mulig Agtelse og Opmærksomhed, opvartes som en Prinds og ingen Nødelse undvære i Fængslet. Efter ti Maaneders Forløb havde Fangen lette Anfald af Tungstindighed og talte ofte om forunderlige Syner og Taabenbaringer. Dette gav Paaskud til, grusomt at skjærpe hans Straf, idet man gav ham en virkelig affindig Jakobiner-munk til Selskab, der pinte ham med Forbandelser, Prædikener og fanatisk Iver. I denne Tilstand blev Marchiali, naar han ofte i Fortvivlelse gjorde Modstand og modsatte sig Fængselsan-

ordningerne, straffet med Prygl. Han taalte denne Kval med megen Sagtmodighed og forærede endog saa Profossen, som pryglede ham, en kostbar Ring.

Uffeligvis døde denne Blagcaand af en Munk endnu forend Marchiali (1681), men Kommandanten Saint Mars maatte flytte ham over til Fæstningen paa Den St. Marguerite. I dette nye Fængsel tilbragte han ellers Aar uden anden hyrlig Glæde eller Udspredelse end den, hans Guitar forskaffede ham. Her var det, han en Dag for at underrette en eller anden Medlidende eller Ven om sin Skjæbne, med en Gaffel indkradsede nogle Ord paa en af sine Solvtallerkener og derpaa fastede denne gennem Vinduet ud i Soen. En fattig Fister fandt Tallerkenen og bragte den til Kommandanten.

„Hvad staar der skrevet paa den Tallerken?“ spurgte denne.

„Jeg ved det ikke“, svarede Bonden ; „thi jeg kan ikke læse.“

„Det er din Lykke ; thi ellers havde Du ogsaa oieblikkelig været et Dødsjens Menneste !“

Her var det ogsaa, at den berygtede Minister Louvois besøgte den Fange og behandlede ham med saadan Uresfrygt, at han ikke engang dristede sig til at sætte sig ned i hans Nærværelse.

I Aaret 1689 blev Saint Mars ansat som Gubernur over Bastillen i Paris. Han maatte, under Jagttagelse af den høieste Forsigtighed for at sikre sig mod enhver mulig Opdagelse, rage sin Fange med derhen og der besøgte ham lige saa strengt som tidligere. Kun Døden skulde befri ham af Fængslet. Efter 41 Aars Fangenskab ansaldtes han en Søndag i November Maaned 1703, da han vendte tilbage fra Messen, af et let Jildebefindende, og allerede den følgende Morgen døde han. Man tror, at han er bleven forgivet.

Under Navnet Marchiali blev hans Lig begravet paa Kirkegaarden i St. Paul. Alle Væggene i hans Fængsel bleve omhyggeligt affrabede og hvidtede; alle Kar, hvoraf han nogenstunde havde betjent sig, de maatte være af hvilket Metal det saa var, bleve smeltede; hans Klæder og Pinned overgaves til Flammerne for at tilintetgjøre ethvert Spor af hans Tilværelse. Ved Undersøgelsen af samtlige Bastillens Registre (1789) fandt man heller ikke den mindste Antydning eller Oplysning om Manden med Jernmasken. Han var det syttende Aarhundredes Kaspar Hauser.*) Mærkeligt er det forøvrigt, at paa den Tid, han forsvandt, savnedes ikke en eneste betydelig Person i Europa.

(Eft. Nord. Penning-Magazin.)

II.

En norsk „Mand med Jernmasken“.

Man vil fra Frankrigs indre Historie kunne erindre „Manden med Jernmasken“ — en mystisk Person, der af mange antages at have været en Twillingbroder til Ludvig den Fjortende, men som fra Fødselen af var bleven tvungen til at skjule sig, fordi der ikke kunde være to Prætendenter til Frankrigs Trone. Stockholmsbladet „Dagens Nyheter“ bringer en lang og overraskende Beretning om en lignende mystisk Person, som i Begyndelsen af dette Aarhundrede levede i Bergen og døde der 1833. I Aaret 1818 kom til Bergen en ubekjendt svensk Mand af et høit fornemt Udsende, der medførte Breve til Stiftamtmanden og havde en længere Samtale med denne. Han levede i Bergen uden at søge videre Umgang med nogen, gjorde ofte Rideture paa egen Haand og „saa

*) Om Kaspar Hauser se For Hjemmet for 1879 Side 295.

da ud som en stor Herre“. Omkring 1831 kom to svenske Krigsskibe til Bergen; Chefen paa disse var daglig hjemme hos denne Herre og talede med ham i Enrum i flere Timer. Aftenen før Skibets Afreise gjorde han Selskab for Officererne. Han gik hver Dag ombord paa et af Fartøierne og sattes iland af Officerer. Naar han steg i Baaden, mandedes Naer, Salut gaves fra begge Sider, og der visttes ham fyrstelig Hædersbevisning. Flere af hans Elever — han var nemlig Lærer i levende Sprog — fortalte, at han en Dag, da han blev vred, sagde: Jeg er født til andet end at læse med Eder. Da man negtede ham at holde Skole, aabenbarede han for Stiftamtmanden, hvem han var, og fik nu Tilladelse til at fortsætte sin Skolevirksomhed. Medens han boede i Bergen, tilfaldt ham en Arv, om hvilken han skrev tilbage, at hans Moder skulde have den. Den Mand, som efter hans Død var hans executor testamenti og som under Taushedslofte var bleven betroet af ham, hvem han egentlig var, ytrede, da han laa paa Ligbaaren: „Her ligger en stor Mand“. Denne samme Mand havde Besatningen med hans Begravelse og opbrændte efter hans Ønske hans Papirer, inden han døde. Denne Herre sagde ogsaa, da han engang blev spurgt om, hvem denne svenske Herre var, da man ønskede at rejse en Støtte paa hans Grav: „Det kan jo være det samme, enten han hedte Gyllenskjerna eller Dyrenskjerna.“ Om noget af disse Navne tilkom ham, kan man ikke afgjøre, ihvorvel det synes at have været saa efter foranstaaende Ytringer; men i saa Fald maa det have været efter sin Moder, at den svenske Herre har haaret et af disse Navne. En anden derværende Herre, som ogsaa anstillede Efterforskninger for at komme til Kundskab om den ubekjendte

svenske Herre, tror at være kommet til det Resultat, at han har været en Søn enten af Prinsesse Albertina*) eller af Hertuginde af Sødermanland eller af Carl den 13de. En mærkelig Opdagelse gjordes imidlertid forleden Aar, da der graves tæt ved hans Grav paa Kirkegaard i Bergen, ved hvilken Leilighed man kom ned til hans Ligkiste. Ved denne Opgraving var Beretteren og en Del andre Herrer tilstede, og befandtes Ligkisten da at være aldeles hel og uftadt og uden Stopper eller Kemmer til at bære den i. Den var bedækket med et tykt Lag af Ler, som havde forhindret dens Forraadnelse. Ved Aabningen fandtes en Kiste inden i den ydre, begge to i Hjørnerne forsynede med stærke Jernbaand, og imellem dem var lagt Ler og Sten. I den inderste Kiste fandtes en Guldbedalsjon og en Dobbelttring af Guld; forresten fandtes ingen Leuning af Liget, ikke et eneste Ben; Kisten var allsaa nedsat tom. Hvor er da Liget blevet af? Man har maaske efter hans eget eller hans i Sverige værende Slægtningers Ønske ført det til Stockholm for at begraves. Ovenstaaende mystiske Meddelelser hidrører fra et den 26de September dat. Brev fra Bergen til den i Linkøping nylig afdøde 104 Aar gamle Frk. Thorling, hvilket Brev er meddelt Redaktøren af Østg. Corr. Hvorvidt man i disse Meddelelser kan og bør spore en Martyr for den Tids politiske Intriger faar staa hen. Frk. Thorling har naturligvis paa Grund af sin høie Alder ikke kunnet besvare Brevet, som hun før sin Død sendte ovennævnte Redaktør. Den politiske Familiebegivenhed som skjuler sig her, er uden Tvivl for gammel til at kunne opløses. Skulde

der alligevel være nogen, der har Kjendskab til Forholdene, anmodes han om at henvende sig til Redaktøren af „Øst. Corr.“, der har lovet i saa Tilfælde at sætte sig i Forbindelse med Brevskriveren, en i Bergen bosat og almindelig agtet Mand. Et Brev fra Norge har senere ankommet til Frøken Thorling i Linkøping, hvilket har givet Anledning til flere Skrivelser i Bladene. En af disse Skrivelser indeholder den Antagelse, at denne Mand var Grev Claes Fredrik Horn, som paa Grund af sin Deltagelse i Mordet paa Gustaf 3 1792 dømtes fra Liv, Ære og Gods, hvilken Dom senere formildedes til Tab af Adelskab samt bestandig Landsforvisning. Forfatteren af en anden af disse Skrivelser antager, at den omspurgte mystiske Person kan have været Friherre Carl Gustaf von Rosenfeldt, født 1787, død ugift i Arvika 1838. En anonym Brevskriver fra Stockholm anser den ubekjendte for at have været en — Prinds af Vasa. Endelig antager en Brevskriver, en fremragende og agtet svensk Historieforfatter, at den mystiske Svenske muligens har været en Leutnant Jacob Otto Matt og Dag, som blev nødsaget til at forlade Sverige som en Folge af sin Optræden mod daværende Kronprins Karl Johan. Redaktionen af Østgöta Correspondenten tror, at denne Antagelse blandt de hidtil fremkomne Gissninger har mest for sig. Dette bestrides derimod af Dr. Artur Hazelius, som har meddelt Nya Dagbl. Allehanda, at hans Fader, som var en Ungdomsven til denne Matt og Dag, har staaet i en stadig Brevveksling med ham endog lige til Aaret 1865, da han afgik ved Døden i Cincinnati i Amerika ved 71 Aars Alder. Man maa saaledes, skriver en Forfatter i Dagens Nyheter, fremsætte andre antagelige Gissninger. („Dagen“, Kristiania.)

*) Af Krusenstolpes „Morianen“ sees, at der gik Rygter om, at Prindsessen var hemmelig gift med Gyrist Hestenslein. Red.

Gaa ikke bort, før du har faaet din Moders Belsignelse.

Der var en rig Enke, som havde et eneste Barn, en Datter, 19 Aar gammel, bekjendt i en vid Omkreds for sin Skjønhed. Moderen eiede et stort Hus omtrent som Bernstorf derude paa Sjælland, hvor Kong Kristian den 9de bor om Sommeren eller som Kristiansborg inde i Kjøbenhavn. En Dag saa Moder og Datter en Vogn komme ad Landeveien, der var af den Slags Vogne, man kalder Eskopager, den skinnede i Solen og lignede en kongelig Vogn; den gjorde Holdt foran Husets store Dør, og ud af Vognen traadte en ung fornem Herre, smuk og veltalende, som en Mand af god Opdragelse. Han friede til Datteren, men blev afvist med Haan, hvilket sidste bedrøvede Moderen meget. Kort efter kom en anden i samme Grinde; han saa ud til at være meget rig og fornem, men fik samme Svar af den unge Pige, og Moderen var meget bedrøvet. Snart kom dog en tredje; han var klædt i Guld, og Vognen var guldbeslaet, Tjenerstabet var kongeligt, og den unge Pige fløi i hans Arme og drog bort med ham; men Moderen raabte: „Vi dog mit Barn, at jeg kan give dig min Belsignelse!“ Datteren vilde ikke høre, men hjærte bort, ud i den vide Verden. En-

delig standsede Vognen foran et stort Slot, dette skulde være hendes Hjem. Brudgommen førte hende gennem store Sale, hvor Alt var Kobber og Sølv, til en større Sal, hvor alt var Guld. Her stod Bordet dækket til Bryllupshøitiden, og Tjenere og Tjenerinder stode rede til hendes Tjeneste. Her sad nu den unge Pige som Brud, ved Siden sad Brudgommen; Stolen var af Guld, over dem var en Glashimmel, besat med Diamanter og kostbare Stene, og rundt om Bordene sad Bryllupsgjæsterne klædte i Safian og Fløiel med Guld og Edelstene. Maaltidet begyndte. Brudgommen gav sin Brud af Brødet, men det var af Kobber og behagede hende ikke. Saa lod han give hende Solbrodet, men heller ikke af det kunde hun nyde. Brudgommen, som var bedrøvet herover, befalede Tjenerne at bringe frem det allerfineste — Guldbrodet, men ligemeget hjalp det; hun vilde intet modtage, hvorover der blev Sorg og Bedrøvelse i Brudehuset. „Alt min Allerkjæreste! hvad kan jeg gøre for dig?“ spurgte Brudgommen. „Bring mig hjem til min Moder“, var Brudens Svar, og Taarerne randt ned ad hendes Kinder. (Danevirke.)

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Herostratist Berømmelse. I det 4de Aarhundrede før Kristus levede der i Byen Ephesus en Borger ved Navn Herostratus. Han var ærgjerrig, og da han indsaa, at han ikke kunde opnaa Navntundighed paa anden Maade, besluttede han at udføre et støgt Riddings-

verk for saaledes at bringe sit Navn til Efterverdenen. Han satte altsaa Ild paa Dianas Tempel i Ephesus, et af „Verdens syv Underverker“ (Aar 356 f. Kr.), hvorved dette blev ødelagt. Han led en kvalfuld Død, men opnaaede forsaavidt sin Hensigt, at hans Navn

er bleven bevaret, og at et vist Slags Rjeltrings-Navnfundighed kaldes med hans Navn. Det er dette Slags „Berømmelse“, Præsidentmorderen Guiteau har erhvervet sig.

Straffet Hylleri. En Mand ved Navn Bill Michaels havde gjort et Mordanfald paa en Chinejer og blev derfor arresteret og sat i Fængsel i Byen

Nevada i Californien. „Jeg tror, at Hedningen vil dø“, sagde han en Dag, „det er derfor bedst, jeg begynder at spille gal Mand“. (Sædvanligt Kneb af Mordere her i Amerika for at Jurgen skal fritsende dem.) Nu begyndte han at hyle og bære sig som en Affindig, og efter at han i nogle Døgn havde holdt paa hermed, blev han virkelig affindig.

Gaader og Opgaver.

No. 194. aaaaaeffmmnnp (Navnet paa et meget befsjendt Foretagende).

No. 195. A young Bible student was asked: „How many boys are there in your class?“ He replied: „If you multiply the number of Jacob's sons by the number of times the Israelites compassed Jericho the day the walls fell, and add to the product the number of measures of barley, which Boaz gave Ruth, divide this by the number of Haman's sons, subtract the number of each kind of clean beast that went into the ark, multiply by the number of men that went to look for Elijah, after he was taken to heaven, subtract from this Joseph's age at the time he stood before Pharaoh, add the number of stones in David's pouch when he killed Goliath, subtract the number of furlongs that Bethany was distant from Jerusalem, divide by the number of anchors cast out when Paul was shipwrecked, subtract the number of persons saved in the ark, and the remainder will be answer.“ (Saturday Night.)

Oplosning paa Gaaderne i No. 5.

No. 193. Hattetine. No. 194. The man that walked away, was the girl's father.

Rettelte. I No. 5, Side 142 1fte Spalte, 18de og 19de Linie ovenfra faar: dobbeltlobende — enkeltlobende, læs: dobbeltlobet — enkeltlobet.

Indhold: Skovduen. — Skolernes Exercitie. — Tre Uger i Telt. Mytiske Personer. — Gaa ikke bort, før du har faaet din Moders Velsignelse. — Blandinger. — Gaader og Opgaver.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,

teguer Abonnement paa „*For Hjemmet*“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Patents. We continue to act as Solicitors for Patents Caveats, Trade Marks, Copyrights etc., for the United States, Canada, Cuba, England, France, Germany, etc. We have had **thirty-five years experience.**

Patents obtained through us are noticed in the SCIENTIFIC AMERICAN. This large and splendid illustrated weekly paper, \$3.20 a year, shows the Progress of Science, is very interesting, and has an enormous circulation. Address MUNN & CO., Patent Solicitors. Publishers of SCIENTIFIC AMERICAN, 261, Broadway, New York. Hand book about Patents sent free.

Ældre Bind af „*For Hjemmet*“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II), og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for 50 Cents.

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for 80 Cents; begge disse Bind for \$1.25.

18de Bind, som blandt Andet indeholder den udmærkede Fortælling „Pater Clemens“ sendes portofrit for \$1.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Missionsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Reiseskildring „Nordvest-Passagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt Læsestof, portofrit for \$1.00.

21de og 22de Bind (Aargangen 1881) har et meget aføeplende Indhold, deriblandt den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“, (der hos Boghandleren koster \$3 indbunden). Disse 2 Bind sammen portofrit for \$2.

Alle 7 Bind til en Adresse pr. Erpress \$5.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør over 350 store Oktavsider samt Titelblad og Indholdsregister.

Adresse: **A. Throndsen,**
Dr. 1014, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen.omme- og Stue-Uhre repareres smukt. Læt ved Post Officet, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende „*To ældgamle Sange fornhyede*“, nemlig *Solvtalvisen* og *Den gylde ABC*, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: **A. Throndsen,** Dr. 1014, Decorah, Iowa.

E. MATHER
JUSTICE OF THE PEACE,
NOTARY PUBLIC and COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Køge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blisvarer, Gaardsredstaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blisvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydenden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Sr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore,
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af **Anders N. Sjome.**
Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

Iver Larsen
fælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah = = Iowa.

Musik.

- Ses **Rev. E. JENSEN, CLINTON, WIS.**, faaes:
- 1) Sangbog for Børn og Ungdom: Sanglære og 204 udvalgte Melodier, flerstemmig, for Mandskor og blandet Kor. Portofrit \$1.25.
  - 2) Koralbog til Synodens, Landstads, Guldbergs o. fl. Salmehæfter, 193 Melodier firstemmig, for Orgel, Piano og Sang. \$1.00, Porto 8 Cts.
  - 3) Et Cirkulære om Musik (gratis). Adresse se ovenfor.
- 3-2

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Tidens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besørges.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam men portofrit for 35 Cents.

Adresse R. Thronstjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Udgangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Uarg. 1880), hvilket tilammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afvælgende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **R. Thronsen,**
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres med kort Barsef. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. Harvey Miller og Th. H. Ropsland.
E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmest Feragt-Office.

E. P. Haugen.